

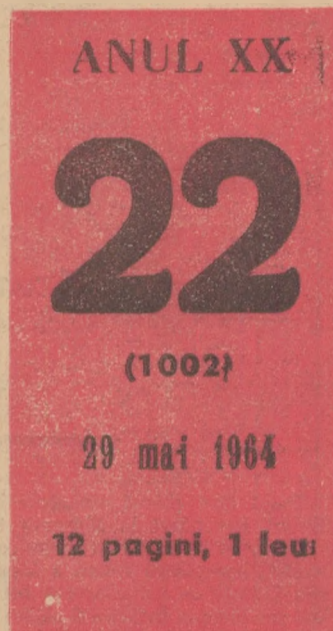
In acest număr:

Biblioteca Centrală
Regională
Proletară din toate țările, uniți-vă!
Munedoara-Deva

Codul organismelor

● CĂUTÎND TAINILE EREDI-
TĂȚII... ● CONGRESUL GEME-
NILOR ● ECHILIBRU ● CE
TEMPERAMENT AVEM? ● ÎN-
TINERIRE

(pag. 6-7),

Omagiu
unui mare
artist

de GEORGE GEORGESCU

Cum
am scris
un scenariu

O schiță
de IGOR PETROV

Orașul
de sub apă

Mulțumesc pentru urările de 1 luni!

de BORIS SOLOVIOV

memento

transport urban

După cîte afirmă izvoarele istorice, primii birjari au apărut la Moscova în 1586.

Apoi, în deceniul al patrulea al veacului trecut, transportul urban a făcut un adevărat salt înainte cu introducerea break-urilor, care puteau duce o dată 6—8 călători și făceau legătura între centrul orașului și periferie.

În sfîrșit, în 1872 a fost inaugurată prima linie de omnibus iar în 1903 a început construcția celei dintîi linii de tramvai. Patru ani mai tîrziu existau la Moscova 262 de kilometri de linii și 800 de vagoane de tramvai. Cu toate acestea, în 1913 încă au mai fost recenzați 20 000 de birjari și 18 333 de căruțași, ale căror încasări totale depășeau pe acelea ale administrației tramvaielor.

Astăzi, un moscovit face în medie circa 800 de călătorii pe an — cu autobuze, troleibuze, tranvaie și metroul. Acesta din urmă este de altfel și cel mai solicitat mijloc de transport. Anul trecut, metroul din Moscova a transportat zilnic — în medie bineînțeles — 3 300 000 de pasageri — față de 2 200 000 cîți au folosit autobuzele.

Uneori, moscoviții mai nerăbdători se impacientează cînd nu găsesc chiar în clipa cînd o doresc un taxi la îndemînă. Ei uită, însă, că la Moscova sînt acum 10 000 de taxiuri — care, e adevărat, se dovedesc totuși insuficiente față de traficul marelui oraș.

s. p.

vinul

„ultrasonor“

Cunoașteți procesul de prelucrare a vinului? El se desfășoară conform unei scheme tehnologice cu o durată de circa cincizeci de zile. Cea mai mare parte a timpului — aproximativ 240 de ore — se pierde cu cristalizarea, depunerea așa-zisei pietre de vin.

Scurtarea duratei procesului de cristalizare îi preocupă de multă vreme pe specialiști. Doi cercetători de la combinatul de vinificație din Odesa s-au consacrat exclusiv studiului acestei probleme și rezultatele n-au întîrziat să se arate. Ei au dovedit că ultrasunetele pot face ca procesul de depunere a pietrei de vin să fie de 80 de ori mai mic, să dureze așadar numai 1,5 — 2 ore.

O altă fază a prelucrării vinului care cerea și ea mult timp era limpezirea. După presarea strugurilor se obține mustul tulbure din care urmează să se depună toate impuritățile. Cum ar putea fi, însă, acestea „obligate“ să se depună mai repede? — s-au întrebat cei doi cercetători. Tot ultrasunetele au redus și această fază de... 200 de ori.

Degustătorii sînt de părere că vinurile prelucrate după noua metodă — vinul de Porto, vinul de Madera, vermulul, rieslingul și altele nu sînt mai prejos decît cele obținute după vechile procedee nici ca gust, nici ca compoziție chimică. Iar în ce privește limpezimea și garanția păstrării, „vinurile ultrasonore“ sînt chiar superioare.

Ultrasunetul în procesul de vinificație permite crearea de întreprinderi automatizate cu o productivitate considerabil sporită.

a. v.

texasul din siberia

În zona siberiană cuprinsă între fluviile Obi și Ienisei s-au executat în ultimul an 116 prospecțiuni geologice în vederea descoperirii unor noi zăcăminte de petrol și gaze naturale. Șaptezeci și trei dintre ele s-au dovedit fructuoase, constatîndu-se existența unei adevărate mări subterane de țitei. Cît despre gazele naturale, cantitatea descoperită se ridică la aproximativ 20 de miliarde de metri cubi, cifră uriașă dacă ținem seama că rezervele globale ale

Uniunii Sovietice erau apreciate în urmă cu doi ani la 60 de miliarde de metri cubi.

În regiunea susmenționată au și intrat în funcțiune zece foraje petroliere și douăzeci pentru gaze naturale, toate dincolo de Cercul polar de nord. Două dintre ele se află în apropiere de Norilsk, unde există un puternic centru metalurgic, al cărui combustibil era furnizat pînă acum de minele de cărbuni din vecinătate.

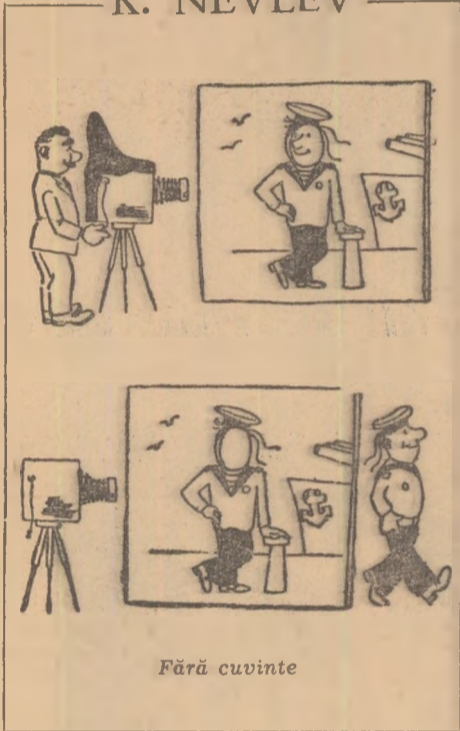
Mult mai la sud, dar tot între cele două mari fluvii siberiene, la Okteursk, se află un alt uriaș zăcămint de petrol, la mai puțin de o mie de kilometri distanță de importantul centru industrial din bazinul Kuznețkului. În viitoarele două luni mii de tone de petrol se vor îndrepta spre rafinăriile din Omsk, folosind în special căile de transport fluviale.

Puțurile petrolifere de la Okteursk vor putea asigura o producție anuală de 20 de milioane de tone, cu alte cuvinte cam o zecime din producția totală de țitei a U.R.S.S. în 1963.

Comentînd perspectivele pe care le deschid aceste descoperiri, presa sovietică a numit zăcămintele de dincolo de Ural „Texasul siberian“.

v. m.

K. NEVLEV

Fără cuvinte

o dramă în ocean

Sfîrșită de puteri, balena plutea în mijlocul unei uriașe pete de singe. Triumfători, rechini se roteau în jurul ei și din cînd în cînd se repezeau asupra-i și sfîrteau din uriașul trup hălci singerinde. Victima ar mai fi încercat poate totuși să se împotrivescă dar, deodată, de undeva din adîncurile oceanului a țîșnit printre rechini o siluetă enormă, neagră, și, în clipa următoare, trupul balenei a fost zguduit de o lovitură cumplită care a hotărît definitiv în favoarea rechinelor rezultatul luptei.

Drama aceasta petrecută în ocean a fost descrisă zilele trecute de ziarul „Sovetskaja Latvia“, care apare la Riga. Ziarul arată că lupta descrisă mai sus a fost urmărîtă de marinarii de pe un vas care trecea prin apropiere.

Cine a dat, însă, balenei lovitura de grație? Făptura neagră care a țîșnit din adîncurile oceanului a fost un pește-spadă, una din cele mai ciudate vietuitoare ale apelor. Corpul peștelui-spadă, musculos și mult alungit, este admirabil adaptat pentru înotul rapid, chiar pe distanțe foarte lungi. Cînd pomește la atac, peștele-spadă dezvoltă o viteză de 100 de kilometri pe oră.

Spada, un fel de prelungire osoasă a maxilarelor, are o duritate uluitoare. De aceea peștele-spadă este uneori protagonistul unor întîmplări aproape neverosimile. Astfel, într-o zi petrolierul „Barbara“ a fost atacat în Atlantic de un pește-spadă. Un tînăr matroz ce făcea de cart, zărînd un obiect care se îndrepta glonț asupra vasului a dat alarma: — Torpila la bord!

Echipajul s-a repezit pe punte. Vasul a fost zguduit de o izbitoră violență și, cu inima strînsă, marinarii așteptau explozia. Dar „torpila“ n-a explodat. Privind peste marginea punții,

echipajul a văzut atunci un pește enorm care străpunsese suprastructura de oțel a petrolierului. Mai mult, peștele nici nu înțelegea să se mulțumească cu o singură lovitură. Descriind o parabolă în jurul vasului, peștele se arunca din nou asupra-i. O nouă lovitură și o altă gaură în bordaj. De data asta, însă, peștele nu mai izbuti să-și smulgă spada din suprastructura sfișiată și marinarii îl ridicară pe punte. Peștele-spadă cîntărea 700 de kilograme și avea circa 7 metri lungime.

o. c.

music - hall

Începînd de la 28 mai parizienii asistă la un spectacol inedit: music-hall-ul din Moscova, ale cărui reprezentări au loc pe scena celui mai mare teatru de varietăți din capitala Franței, „Olympia“.

Trupa sovietică numără nu mai puțin de o sută de persoane, inclusiv doi dirijori, iar costumele se ridică și ele la o cifră impresionantă: 600. Timp de o lună de zile, jongleuri, acrobați, echilibriști și dansatori din diferite republici ale U.R.S.S. își vor demonstra măiestria în fața publicului parizian. Pentru a ajunge la Paris unii artiști au parcurs între 5 000 și 8 000 de kilometri.

Printre „vedetele“ spectacolului se numără cunoscuta cîntăreață de muzică ușoară Ludmila Ziukina și prezentatorii Natalia Proșniakia și Piotr Belov. Aceștia din urmă au învățat un lung text de comperaj în limba franceză.

Directorul teatrului „Olympia“, Bruno Coquatrix, plănuiește să trimită la Moscova o trupă de music-hall franceză, care să întoarcă în acest fel vizita artiștilor sovietici.

g. n.

medicii de... cărți

Cărțile se îmbolnăvesc ca și oamenii. Dușmanul lor nr. 1, umezeala, le atacă și le distruge fără milă, cu o rapiditate consternantă. Dar cărțile mai au și alți dușmani — tot soiul de microorganisme care distrug pergamentul, hîrtia sau legăturile din piele de vițel. Și, în sfîrșit, printre inamicii mortali trebuie menționat amiatite, desigur, îmbătrînirea și fragilitatea lor excesivă.

Toate marile biblioteci din lume au de aceea servicii specializate, care dau cărților bolnave primele îngrijiri.

„Policlinica“ Bibliotecii Lenin din Moscova, condusă de Galina Rojkova, doctor în științe biologice, este cea mai mare instituție de acest fel din U.R.S.S. Ea înmănușează „chirurgii“, „terapeuți“ și alți specialiști care-și fac un titlu de glorie din a prelungi cît mai mult viața cărților și de a le salva la nevoie. Pe lângă „policlinică“ există un laborator de cercetări, dotat cu aparatură ultra-modernă.

Acum cîțiva ani biblioteca a achiziționat o lucrare de mare preț: „Geografia“ lui Platon, editată la Veneția în 1511. Cartea avea deci o vechime de peste 450 de ani. Dar se prezenta într-o stare care nu îngăduia utilizarea ei de către cei care ar fi dorit s-o cerceteze. Era o masă informă de pergament. Mîini abile și răbdătoare, înarmate cu bisturie și pensete, au izbutit, însă, după o muncă migăloasă și îndelungată să salveze cartea.

În ultimul timp, conducerea „policlinicii“ de la Biblioteca Lenin recurge tot mai des la ajutorul chimiștilor.

Chimiștii atașați acum pe lângă laboratorul de cercetări caută și găsesc cele mai eficiente metode de conservare a materialelor poligrafice fragile și de „reținere“ a lucrărilor vechi de mai multe veacuri. Noile sorturi de hîrtie sînt supuse la probe de „longevitate“. Prin aplicarea de raze ultraviolete și infraroșii s-a ajuns la un sistem de restaurare a unor texte ce păreau iremediabil condamnate.

Personalul serviciului „Igienă și restaurare“ de pe lângă Biblioteca Lenin a dobîndit astfel în cursul anilor o vastă experiență. Bibliotecarii sovietici și străini fac acum aci cu regularitate stagii de studii și perfecționare.

m. v.

V. SOLOVIEV

Fără cuvinte

tablouri din flori

Există o accepție a cuvîntului „florar“, necunoscută marelui public. Ne referim la amatorii, destul de puțini la număr, pasionați de compunerea de tablouri din flori, frunze sau plante presate. Arta aceasta originală cucește, însă, în ultima vreme tot mai mulți adepți în Uniunea Sovietică.

Zinaida Mamontova, om de știință și artist în orele libere, a realizat, de pildă, experiențe interesante cu mii de varietăți de floră din lumea întregă și a obținut rezultate nimitoare: 99 la sută din plante și-au păstrat culoarea naturală și prospețimea chiar mai bine de 20 de ani. De altfel Mamontova se numără printre inițiatorii care, în urmă cu trei ani, au pus bazele asociației artiștilor-florari de pe lângă Societatea pentru protecția naturii din Moscova.

Compozițiile floristilor pun îndeosebi în lumină frumusețea plantelor. Artiștii se străduiesc să descopere noi posibilități de expresie, să le folosească la maximum. De obicei planțele sînt lipite pe suprafața unui „tablou“ nu în bucățele tăiate după metoda mozaicului, ci păstrîndu-li-se forma, amănuntele și coloritul original. Aici, de fapt, intervine și bunul gust al autorului.

Printre cele mai reușite opere de acest fel se numără compozițiile cu plante subtropicale și ierburi din pampa sud-americană — negru, verde deschis și violet — cu tranziții umbror de fine, realizate de Zinaida Mamontova, naturile moarte de o deosebită măiestrie ale unui alt maestru al genului, Timofeeva sau portretele și peisajele create de Alexeevski. de-a dreptul captivante prin aranjamentul și prospețimea culorilor

s. b.

Abonați-vă la

„VEAC NOU“

Prețul abonamentelor:

pe 12 luni 40 lei,

pe 6 luni 20 lei,

pe 3 luni 10 lei.

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii vointari din întreprinderi și instituții.

O nouă

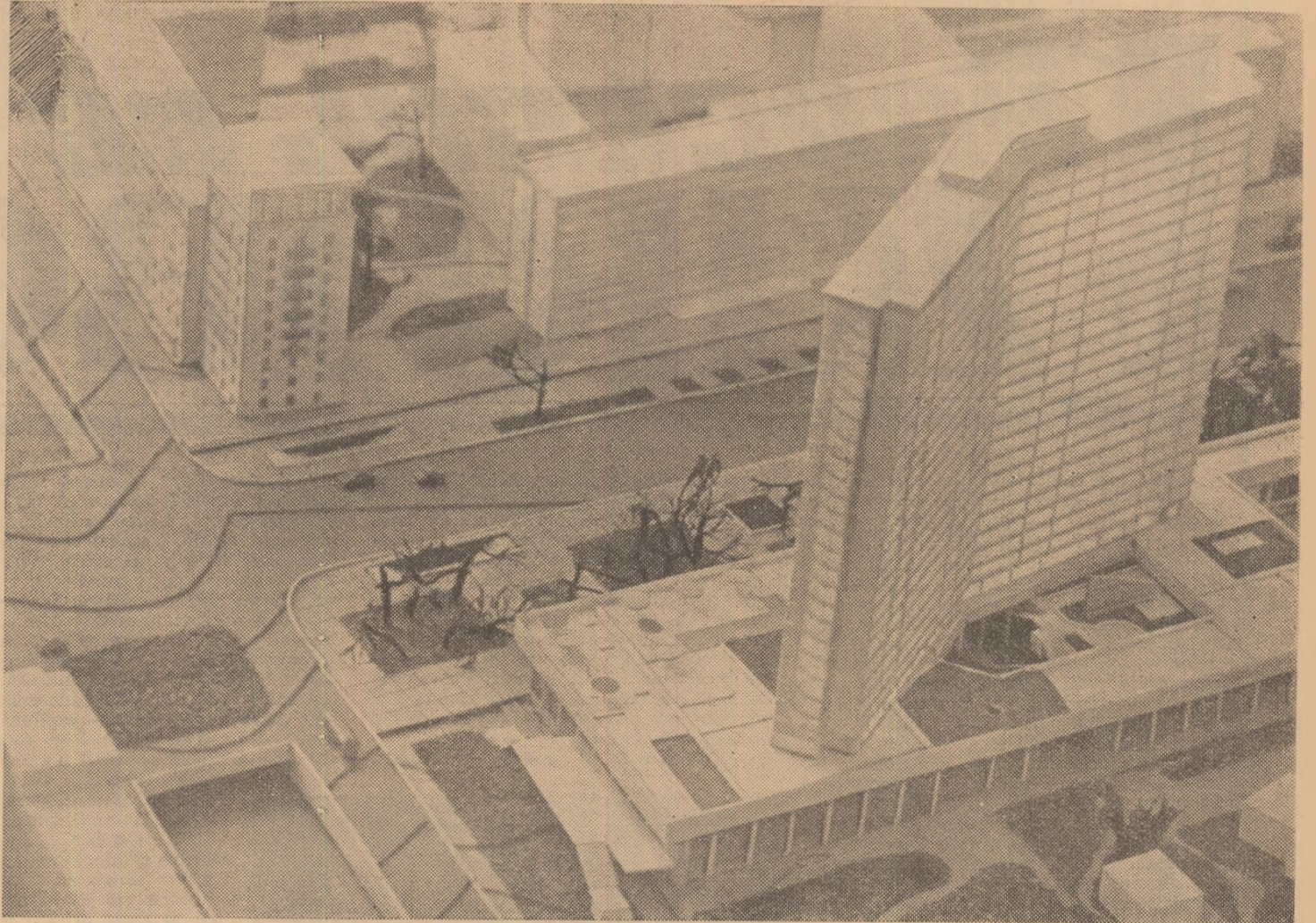
direcție

de cercetare

cu aplicații

practice

Repartiția rațională a forțelor de producție, strins legată de valorificarea intensă a resurselor de materie primă atrage în mod firesc o creștere a forței de muncă și, ca urmare, o creștere a populației urbane. Problema creșterii populației urbane se rezolvă, treptat, prin satisfacerea nevoilor de locuințe. În acest domeniu în țările socialiste se desfășoară o largă acțiune planificată de construcții și de sistematizare a orașelor.

Schiță de proiect a unei noi magistrale din Moscova

Climatologia orașelor

În rezolvarea acestor probleme se ține desigur seama și de particularitățile climatice locale în care vor fi amplasate noile obiective. În acest sens, studiul particularităților locale ale climei orașelor poate furniza o serie de date importante, ceea ce a și dus la dezvoltarea unei noi ramuri a climatologiei, cu largi aplicații practice, climatologia orașelor, care se ocupă de cunoașterea și evaluarea cât mai justă a particularităților climatice în care aglomerațiile urbane sînt sau urmează a fi amplasate.

Dezvoltarea noilor centre industriale, a marilor orașe și a cartierelor muncitorești se face, după cum se știe, pe baza unor planuri complexe ceea ce permite construirea de locuințe confortabile menite să asigure populației condițiile igienice și sanitare cuvenite, realizându-se în același timp și îmbunătățirea climei orașelor. Orașele sovietice sînt amplasate în cele mai variate condiții naturale și în primul rînd de relief, împrejurare care face ca particularitățile climatice locale și legile variației acestor particularități să fie foarte diferite. Unele sînt condițiile în care se dezvoltă astfel orașele din Siberia de est, altele sînt cele din Siberia de vest, du-

pă cum foarte deosebite sînt și cele din Ural, Kazahstan, Extremul Orient sau de-a lungul litoralului nordic. Așadar, în U.R.S.S. variațiile locale ale elementelor climatologice (radiația solară, temperatura aerului și solului, umezeala, presiunea, vîntul etc., etc.) se suprapun pe fondul general al diferitelor zone climatice, ceea ce cere o atenție suplimentară în descifrarea lor.

Și încă o problemă. Spre deosebire de relieful deschis, ca de pildă cîmpurile sau pantele line, care permite într-o mică măsură individualizarea particularităților climatice create, relieful închis — depresiunile — favorizează evidențierea unor particularități locale net diferențiate. În general, condițiile de relief închis nu permit scurgerea aerului rece și favorizează apariția și persistența inversiunilor de temperatură, din care cauză impuritățile, praful și resturile diferitelor compuși rezultați mai ales din procesele care au loc în industria chimică nu se pot împrăști în atmosferă. Ele rămîn în straturile de aer din imediata vecinătate a solului, influențînd viața organismelor vegetale și animale și chiar a omului. În asemenea regiuni aerul rece stagnează, aerisirea este nesatisfăc-

toare, se observă diferențe de temperaturi chiar în limitele orașului, ceșurile de radiație devin frecvente iar picla, nebulozitatea mare, roua, bruma, înghețurile tîrzii de primăvară și cele timpurii de toamnă sînt fenomene caracteristice. Studiile care se întreprind acum au drept scop cunoașterea cât mai precisă a tuturor acestor fenomene climatice precum și evaluarea probabilității producerii lor.

Un mediu optim de viață

În țara noastră, de pildă, cercetările întreprinse de un colectiv de climatologi din cadrul Institutului Meteorologic București în depresiunea Petroșani, în interiorul căreia se dezvoltă — pe Valea Jiului — o salbă de orașe, centre industriale și cartiere muncitorești sînt strins legate de dezvoltarea zonei industriale locale. Cercetările au scos în evidență prezența inversiunilor de temperatură pînă la 300—600 metri înălțime, ceea ce impune necesitatea captării fumului și gazelor. Așadar, studiile și cercetările

făcute în vederea cunoașterii particularităților locale ale climei orașelor au o mare importanță practică. Această importanță se vedește nu numai în planificarea noilor obiective ale industriei extractive, siderurgice, materialelor de construcții și chimice, ci și în amplasarea cartierelor de locuințe, a zonelor de extindere a orașelor, a spațiilor verzi, a plantelor de ornament ce urmează să populzeze parcurile în fiecare anotimp, a spațiilor sportive, strandurilor, stațiilor balneo-climaterice, caselor de odihnă, sanatoriilor, cabanelor turistice etc., etc. În toate împrejurările climatologice trebuie să aibă în vedere regimul local de temperatură, umezeala, direcția și viteza vîntului, fenomenele atmosferice dăunătoare care condiționează gradul necesar de luminozitate, puterea de încălzire a interioarelor, durabilitatea clădirilor și a instalațiilor electrice și de canalizare.

Cunoscînd modul de desfășurare în timp a principalelor elemente climatologice, specialiștii aleg, de exemplu, pentru amplasarea obiectivelor industriale zonele în care condițiile climatice sînt cele mai favorabile și anume cu un interval anual mai mare de temperaturi ridicate, cu o frecvență mai redusă a ploilor abundente și a ceții, cu o durată mai scurtă a stratului de zăpadă, cu cea mai mică probabilitate de depunere a gheții pe liniile de comunicații și pe cablurile electrice, cu cel mai redus pericol de avalanșe în perioada de iarnă și primăvară etc. În același timp ei au în vedere și particularitățile climatice care urmează să apară determinate chiar de construcțiile noi, de realizarea practică a planului de arhitectură și de sistematizare a orașelor, urmîrind astfel asigurarea unui mediu optim de viață.

Perspectivile climatologiei

Asigurarea în orașe a unui mediu de viață optim necesită, însă, o strînsă colaborare a specialiștilor din diverse domenii de activitate: cercetători climatologi, arhitecți, specialiști din construcții, din serviciile igienico-sanitare, economie și alte sectoare, colaborare care să dea nu numai posibilitatea descifrării particularităților climatice locale ale orașelor și im-

prejurimilor lor, ci să indice și căile de ameliorare ale acestora.

Studii complexe de acest gen îi transformă pe geograful climatologi în cercetători ai naturii cu un profil deosebit de larg, capabili să dea maximum de randament în rezolvarea problemelor practice. Scopul principal al activității lor este colectarea unui bogat material cu aspect de descrieri monografice privind clima orașelor (și a împrejurimilor lor) din diverse zone ale țării, urmînd ca după aceea să se treacă la generalizarea materialului pe regiuni mari, bine individualizate din punct de vedere climatic. Activitatea lor va permite precizarea unor norme de stat foarte concrete din punct de vedere climatic atât pentru industrie, locuințe sau alte construcții orașenești, cât și pentru planificarea generală și extinderea orașelor vechi pe baza populației împrejurimilor. În felul acesta va deveni posibilă rezolvarea unei importante probleme: ameliorarea climei locale a așezărilor omenești.

În acest sens în Uniunea Sovietică s-a propus o largă schemă de studiere a particularităților climei locale a orașelor, schemă care are în vedere cunoașterea poziției geografice și a particularităților locale ale naturii în care sînt așezate orașele, cunoașterea factorilor genetici ai climei locale, caracterizarea climatică generală (regimul de temperatură, umezeala, presiune, precipitații, vînt, ceață, furtună etc.), caracterizarea climatică a anotimpurilor, cunoașterea particularităților microclimatice din cadrul orașelor și din împrejurimile lor, cunoașterea influenței climei asupra fenomenelor naturii, omului și activității sale economice, schimbarea climei sub influența factorilor naturali și a activității economice a omului și, în sfîrșit, ameliorarea climei locale a orașelor și a împrejurimilor și drumul de viitor al studierii acestora.

Sînt tot atîtea probleme care fac din această nouă direcție de cercetare în climatologie un domeniu cu largi aplicații practice. Cunoscînd legile după care variază elementele climatologice de bază în interiorul orașelor omul, mare meșter făurar, le supune intereselor lui economice și sociale culturale.

Octavia Șeitan

Cercetător științific
Institutul de geologie-geografie al
Academiei R.P.R.

Soarele din adîncuri

Un bloc de cuarț, încrustat cu grăunțe gălbui... Ca și nenumărate alte blocuri similare el a fost descoperit recent în părțile Aldanului, vechi și bogat în aurifer. Grăunțele sînt aur curat, mult prețuitul aur! Așadar, o nouă mină auriferă în Iakuția, care vine se sporească rezervele în aur ale Uniunii Sovietice.

Conform datelor furnizate de trustul „Iakut-zoloto” („Aurul Iakuției”), Aldanul va mai da de lucru multor generații. Actualmente, în vechile mine extracția se face la adîncime dar mereu sînt descoperite altele și altele terenuri în care aurul răzbat la suprafață. De pildă la Kuranah, unde roca este extrasă mecanizat, la zi, și unde a început construcția unei uriașe uzine de înobilare care va putea fi alimentată cu rocă auriferă timp de 20 de ani! Sau la Allah-Iunski, regiune auriferă apărută și ea nu de mult pe harta Iakuției...

Dar nu numai Aldanul abundă în aur. Zeci de zăcăminte importante au fost descoperite de prospectorii sovietici în Ciukotka, în bazinul Kolimei și Indighirkăi, unde un metru cub de rocă furnizează zeci și uneori chiar sute de

grame de aur, în Extremul-Nord, în bazinul Lenei, unde industria auriferă a devenit tradițională, în văile Marakana, Bodaibokan și Uderei caracterizate de depozite aurifere aluvionare, în munții Ieniseiului, Kamceatka și în Ural, unde mereu sînt găsite pepite, de asemeni în Asia Centrală, Transcaucazia și Kazahstanul oriental. Potrivit unui calcul recent, numai zăcămintele din aceste ultime trei regiuni pot livra atîta aur cît toate regiunile productive din estul și nord-estul țării.

În ultimul timp în Uniunea Sovietică a fost pus la punct un nou echipament de sondaj și prospecție a aluviunilor și elaborate noi metode geofizice de prospectare a zăcămintelor native și aluvionare, printre care sondeajul electric vertical, metoda seismică, detectoarele de filoane, așa numitele aparate IJ-2 și, bineînțeles, prospectarea aeriană cu avioane și elicoptere. Toate acestea au avut drept rezultat o creștere a cantității de metal prețios, strălucitor ca soarele, extras din adîncurile solului sovietic.

Al. Brătescu

ORIZONT

PROCESUL DE LA NÜRNBERG (III)

(Urmare din numărul trecut)

Streicher, sadic și desfrinat, unul din „teoreticienii” și practicienii antisemitismului, se simțea atras de poezia germană. Baldur von Schirach, fostul conducător al „Hitlerjugend”-ului, tradusese în limba germană versuri de Tennyson. Se spunea că pentru un diletant ca el traducerile nu erau proaste. Acum, se vede, regreta că nu se consacrase acestei activități, ci se lansase în torențele și cascadele „marii politici”. Franz von Papen, fostul vice-cancelar, se cufunda de preferință în literatura religioasă. Spre amurgul vieții, din strîmta-i celulă de închisoare, vechiul diversionist și aventurier politic își îndrepta gândul către dumnezeu. Frick, fostul ministru de interne, ca și mulți alții de altfel, nu citea aproape deloc. Prefera hrana trușască celei spirituale. Pe la mijlocul procesului, nu-l mai încăpea nici o haină, atât de mult se îngrășase...

O. K., urmași-ne!

Dacă cineva ar fi comparat lista acuzațiilor, inclusă în rechizitoriu, cu tablățele atîrnate pe ușa fiecărei celule ar fi observat imediat lipsa din închisoare a lui Robert Ley. Ce se întimplase? Cînd falimentul Germaniei devenise evident, Ley și-a spus că pentru moment n-avea de ce să dispere. Cînd o corabie se scufundă toți caută să fugă, deci va fugi și el.

Și Robert Ley se refugie în Alpii bavarezi. Acolo, în munți, își schimbă numele și așteaptă ca aliații să se plictisească să-l mai caute. Dar n-a avut noroc, căci comandantul diviziei 110 de parașutiști americani fusese înștiințat de populație unde se afla ascuns Ley.

La 16 mai 1945 ostași din această divizie au pornit în căutarea lui Ley. Au ajuns într-o căsuță pierdută în munți. Într-o cameră semiobscură, pe un pat de lemn, ședea un bărbat cu barbă stufoasă. „Sînteți doctorul Ley?” — „Vă înșelați — le-a răspuns bărbatul — sînt doctorul Ernst Dostelmeyer”. — „O. K., urmași-ne!” Și „Ernst Dostelmeyer” fu dus la statul major al diviziei, aflat la Berchtesgaden. A urmat un nou interogatoriu dar individul a negat categoric. A prezentat acte care arătau că nu era Ley ci Ernst Dostelmeyer. Nici argumentele ofițerului american (care arătase că fiind agent al organelor de investigație americane îl urmărise pe Ley ani de-a rîndul și, deci, îl cunoștea bine) n-au ajutat.

— Bine — a spus atunci ofițerul și a făcut un semn soldaților. După cîteva minute în cameră a fost introdus octogenarul Franz Schwartz — casierul partidului național-socialist, internat cu puțin timp înainte într-un lagăr american. Cînd l-a văzut pe arestat, Schwartz a exclamat: „O, doctorul Ley?! Ce faceți aici?” După ce a fost recunoscut și de fiul lui Schwartz, Ley a socotit că nu mai avea rost să continue comedia și a observat, adresîndu-se ofițerului american: „Ați cîștigat!”

Trebuie să spunem că Robert Ley ar fi putut ocupa, fără falsă modestie, un loc de cinste pe lista principalilor acoliți ai lui Hitler. Din ordinul fîhrerului, el lîchidase în Germania syndicatele libere, le confiscase fondurile și bunurile, organizase persecutarea sălbatică a conducătorilor lor. Sub conducerea lui fusese creat faimosul „Front al muncii” care constituise pentru capitaliști un instrument feroce de exploatare a muncitorilor germani. Ca general al trupelor S. A. Robert Ley condusesse și Inspectia centrală pentru supravegherea muncitorilor străini. În această calitate el folosise cele mai barbare metode de exploatare a milioanele de oameni aduși cu forța în Germania din diverse țări ale Europei.

Robert Ley a fost întemnițat deci în închisoarea din Nürnberg, în care el și alte căpetenii ale regimului nazist își zvrîliseră pînă nu de mult adversarii politici. Cei care-l cunoșteau bine știau că numai din cauza șederii în închisoare putea rămîne atîta vreme treaz fîhrerul „Frontului muncii”. Dar dacă e să vorbim despre beție putem să arătăm că Robert Ley nu era o excepție în camarila lui Hitler. Schacht, care nu scăpa nici o ocazie ca să-și arate disprețul față de vecinii lui de pe banca acuzaților, a declarat într-o depoziție: „Trebuie să adaugăm un singur lucru îi apropia pe cei mai mulți conducători ai partidului nazist de vechii germani: beau

mereu pahar după pahar”. Robert Ley bea cu patimă și fără să se oprească.

Acum, însă, în închisoarea din Nürnberg, Robert Ley nu mai avea cum să-și potolească setea. Poate că tocmai această împrejurare îl și determinase să filozofeze. Își exprima cu plăcere părerile despre putere, despre perspectivele Germaniei. La început, Ley nu se arăta cuprins de disperare. Probabil că în sufletul lui nu se născuse încă teama că închisoarea de la Nürnberg ar putea deveni și mormîntul celor care avuseseră de gînd să transforme țări întregi în cimitire.

Dar rechizitoriul îl smulse din lumea

Orologiul din sala tribunalului bătea pentru criminalii de război judecați ca însuși ora destinului lor — implacabil și necruțător

dulcilor iluzii, aducîndu-l la realitate. Și cu cît se cufundă în lectura neîndurătorului rechizitoriu, cu atît văzu mai bine fragilitatea castelelor de nisip pe care le înălțase pînă nu de mult fantezia lui. Pentru prima oară își dădu seama de soarta care-l aștepta. Și nervii-i cedară. Începu să măsoare cu pași grăbiți celula.

Peste douăzeci și cinci de zile urma să înceapă istoricul proces de la Nürnberg, unde Ley urma să-și ocupe locul ce i se cuvenea.

Într-o noapte avu loc ultima convorbire dintre Ley și sentinela. Soldatul american îl întrebă de ce nu doarme. Ley se apropie de vizetă, privi fix în ochii sentinelei și îngăimă, amestecînd cuvinte engleze cu germane: „Să dorm? Nu mă lasă să dorm... Milioanele de muncitori străini. Doamne! Milioanele de evrei... Toți au fost uciși, exterminați. Cum aș putea să dorm?”

Poate că cel puțin în clipele acelea Ley regreta crimele comise! Poate că într-adevăr se gîndea la milioanele de oameni uciși în cursul execuțiilor în masă. Lucrul e îndoielnic însă. Căci știuse toate acestea și mai înainte, totul se petrecuse cu directa lui participare. Singurul lucru nou pentru el în rechizitoriu era împrejurarea că faptele sale erau cunoscute de întreaga lume și că deci criminalul nu mai putea scăpa de pedeapsă. Ley începu să vadă înainte-i lațul spînzurătorii. Fu cuprins de spaimă, o spaimă atît de mare încît se sfîrbi să intre singur în laț. Mai bine un sfîrșit cumplit, decît o groază fără de sfîrșit!

...Sentinela își continua rondul. Se uită din nou în celula lui Ley dar nu-l zări. Începu să cerceteze cu privirea toate unghiurile și într-unul din ele, unde era scaunul de closet, văzu o figură încovoiată. Poziție firească. Dar după cîtva timp văzu din nou același tablou și se impacientă.

„Ei, doctore Ley” — strigă soldatul prin vizetă. Nu primi, însă, nici un răspuns. Curînd patru militari americani dădură buzna în celulă. Tabloul era jalnic: conducătorul imperial al „Frontului muncii” atîrna, aplecat peste scaun, de un laț încropit din fișii de pătură. Încercările de a-l readuce la viață se dovediră zadarnice. Medicii au constatat moartea.

Sinuciderea lui Ley stîrni panică în garda închisorii. Paza fu întărită.

Curînd vestea fu aflată de ceilalți acuzați. „Slavă domnului! — exclamă Göring. Ne-ar fi făcut de ocară. Bine că a murit... Cred că la proces ar fi dat o adevărată reprezentare. De altfel, nu mă mir. În condiții normale ar fi băut pînă ar fi murit”.

Acesta a fost epitaful unuia dintre conducătorii celui de al treilea Reich, cu atît mai prețios cu cît el a fost făcut de „nazistul nr. 2”.

Ultima „reședință” a guvernului nazist

În sala tribunalului, fostul guvern german era așezat pe două bănci. Principiul amplasării acuzaților ținea seama de poziția pe care fiecare dintre ei o avusese în ierarhia nazistă. Locul întîi era ocupat de Herman Göring. La început nu cred că l-aș fi recunoscut dacă l-aș fi întîlnit îmbrăcat civil undeva pe coridoarele Palatului Justiției. Căci avusesem prilejul să-i văd mai mult caricatura decît fotografia. Din caricaturi ne privea un satrap obez cu fața înotînd în grăsime. Dar acolo, în sala tribunalului, cînd m-am apropiat bine de banca acuzaților am văzut un om de proporții moderate. Numai după felul cum atîrnau hainele pe el își puteam da seama că slăbise mult. Zadarnic ai fi căutat pe chipul sau în gesturile lui ceea ce criminalistul italian Lombroso numise „trăsăturile unui criminal înnăscut”. Și ca să nu mai revin asupra acestei probleme pot să arăt că nici un

acuzat de la Nürnberg nu făcea impresia unui SS-ist crud. Dimpotrivă, pe unii dintre ei, ca pe Baldur von Schirach — conducătorul „Hitlerjugend”-ului — de pildă, dacă i-ai fi întîlnit pe stradă n-ar fi fost exclus să-i iei drept niște getlemanji respectabili.

Göring era lat în umeri, avea trăsături dure, ochi cenușii, nasul drept și buze suhțiri. Numai pungile de sub ochi erau o indicație patologică. Cum am mai spus, colonelul Andrews îi luase narcoticele: poate că de asta la începutul procesului Göring, tare slăbise mult, arăta mai bine decît odinioară. Purta o haină ieșită din comun. De altfel în Germania era cunoscută pasiunea reichsmareșalului de a-și desena singur uniforme. În tot timpul procesului a purtat cizme și pantaloni bufanți cu lampas de general. Înainte de a se așeza, se înfășura într-o pătură militară pe care o aducea cu el. Probabil că nu se simțea prea comod pe obișnuita bancă de lemn. Era foarte expansiv, se întorcea mereu spre vecini și le șoptea cite ceva la ureche.

În primele zile ale procesului acuzații afixau o gravitate aparentă, de pară, de pară s-ar fi aflat la un „parteitag” oarecare. Pe polițiștii americani care-i înconjurau păreau să-i socotească o gardă personală.

În Reich-ul hitlerist lui Göring îi plăcuse să se considere „figura nr. 2” — locul întîi îl cedase lui Adolf Hitler. La proces, însă, era numit „acuzatul nr. 1”. Iar el căuta să se comporte ca atare. discuta binevoitor cu membrii guvernului hitlerist, pe care destinul îi adusese pe aceeași bancă a acuzaților, poza cînd observa îndreptate spre el privirile foto-reporterilor străini. Atîta timp cît în debaterile procesului nu intervenea nimic

care să-l facă să-și iasă din sărite părea calm. Dar asta era numai o aparență. Căci el știa prea bine că avea să vină vremea cînd fiecare acuzat avea să fie tras la răspundere, să facă depoziții. Și cine putea ști cum aveau să reacționeze acești oameni, vecinii lui de pe banca acuzaților: nu vor dori oare să-și scape pielea plătînd cu numele și viața lui? Căci Göring era „numărul doi”, „numărul unu” nemaifiind în viață.

În primele zile ale procesului, uitînd unde se afla și ofensat de epitetul prea puțin măgulitoare ale procurorilor, Göring sărea de la locul lui și ridica mîna cerînd cuvîntul. Dar după explicațiile calme și convingătoare ale președintelui s-a mai potolit puțin. Nimeni nu l-a lipsit, bineînțeles, de posibilitatea de a răspunde la acuzațiile ce i se aduseseră. Vom vedea mai tîrziu cite ore și zile l-a ascultat Tribunalul numai pe Göring. I s-a explicat, însă, că el nu se afla la Nürnberg ca mareșal al Reichului german ci ca acuzat și că, deci, trebuia să se comporte în consecință.

În sala de judecată era liniște. Din cînd în cînd ziaristii transmiteau curierilor pagini de manuscris: presa mondială primea regulat informații despre desfășurarea procesului.

Göring ședea alături de Rudolf Hess și de cele mai multe ori vorbea cu acesta. Discuțiile erau, însă, de fapt un monolog: Göring spunea ceva, gesticulînd mereu, iar Hess scruta sala, cu privirea tulbură a ochilor lui infundați în orbite. Din cînd în cînd, Hess se întorcea către Ribbentrop și-i șoptea ceva. Rudolf Hess fusese locțiitorul lui Hitler la conducerea partidului național-socialist. Pînă în 1941 a fost unul din cei mai influenți miniștri (iar mai înainte unul dintre cei mai apropiați colaboratori ai lui Hitler în tot cursul luptei partidului nazist pentru cucerirea puterii). În 1941, cu o lună înainte de punerea în practică a „planului Barbarossa”, Rudolf Hess plecase în Anglia. Faptul că a făcut asta cu aprobarea sau fără aprobarea lui Hitler nu are prea mare importanță. Oricum soarta l-a ajutat: cei patru ani petrecuți în Anglia i-au salvat viața. Tribunalul a admis că dat fiind că fusese în afara hotarelor Germaniei, Hess nu a participat la gravele crime de război comise în acea perioadă.

Hess purta un costum cenușiu. Avea părul rar, pieptănat peste cap, o față cu pomeții ieșiți în afară și urechi mari. Din cele două mari adîncituri de sub sprîncenele stufoase priveau niște ochi mici, care nu se opreau asupra nimănui. Uneori părea că privește dar nu vede. Din cînd în cînd se crispa, chinuit parcă de o boală necruțătoare. Se spunea chiar că ar suferi de o boală grea, incurabilă. Dar, după cum se știe, Hess trăiește și astăzi, în închisoarea Spandau din Berlin.

În stînga lui Hess se afla Joachim von Ribbentrop. Era unul din puținii oameni politici hitleriști căruiua presa sovietică îi publicase fotografia, căci Ribbentrop fusese la Moscova pentru încheierea pactului de neagresiune care după un an și jumătate a fost cu atîta perfidie încălcat. Amintindu-mă de fotografia văzută atunci mi-am dat seama ce mult se schimbase între timp ministrul de externe al Reichului. Înainte de război fusese un ins impunător. Dar acum? Nu slăbise dar era într-o stare de vizibilă decădere, de decrepitudine.

Ribbentrop

A. Poltorak

(Va urma)

Omagiu

unui

mare artist

de George Georgescu
Artist al poporului

În recentul concert simfonic de la 23 mai Filarmonica de Stat „George Enescu” din București a avut cinstea de a da găzduire unuia dintre cei mai de seamă interpreți ai timpurilor — pianistul sovietic Sviatoslav Richter — iar eu bucuria de a colabora cu el în Concertul al doilea pentru pian și orchestră de Brahms.

Răspunzând cu delicatețea și bunătațea care i se citesc în ochi la poftirea mea prietenească, Richter a venit pentru acest unic concert și prezența sa l-a dat o strălucire sârbătorească și vie, care l-a făcut de neuitat tuturor celor care au luat parte la el. Sala mare a Palatului Republicii s-a dovedit neîncăpătoare pentru toți cei ce ar fi dorit să-l asculte și un public plin de dragoste și de recunoștință l-a ovaționat cu aceeași căldură cu care este întâmpinat peste tot în lume, pentru tălmăcirea extraordinară a poate celei mai dificile lucrări concertante din

întreaga literatură muzicală a omenirii.

Arta lui Richter nu poate fi cuprinsă în vorbe obișnuite pe care glosarele ni le pun la îndemână. Muzica lui farmecă, exaltă și deschide căi noi spre cele mai tainice și neașteptate unghere ale ființei noastre. În suflurile celor care-l ascultă, coplesite de bogăția și densitatea mesajului său artistic, se oglindește însuși sufletul lui, aci olimpic de senin, aci plin de temeri și de neliniști sau tumultuos ca prăvălirea stincilor în geologica transformare a scoarței.

Iar când, în sfârșit, farmecul muzicii sale s-a destrămat, când noianul emoțiilor s-a risipit, cedând locul rațiunii, oricine încearcă să-l cuprindă, să-l înțeleagă, să definească alcătuirea formidabilului artist.

În lunga-mi carieră dirijorală am concertat cu un număr impresionant de pianiști de renume mondială. La unii am prețuit inegalabilul

meșteșug al clavierului, al acestui instrument sec, la alții am admirat temperamentul bogat sau puterea de adâncire a gândului, pasiunea sălbatică sau voioșia și bucuria de a trăi. În sfârșit, la alții m-au fermecat rafinamentul, cultura și instrucția reflectate în jocul lor pianistic.

Sviatoslav Richter intrunește într-o fericită sinteză toate aceste calități. Slujindu-se de clavier cu o uimitoare ușurință, ca de un mijloc firesc de exprimare, muzica lui oglindește un temperament puternic și viu, strunit de un spirit cultivat și rafinat.

Căutând în citeva rinduri să cuprind cele mai proeminente însușiri ale lui Sviatoslav Richter — Slava cum îi spunem noi prietenii, dorind să-l vedem cât mai des în mijlocul nostru, cuvintele mele nu caută să fie decât un omagiu de admirație pentru artist și un mesaj de dragoste pentru prieten.

0 întâmplare neobișnuită

CUM AM SCRIS UN SCENARIU

Schiță de Igor Petrov

Căutați femeia, obișnuiesc să spună francezii. Și deși în secolul nostru cosmic asemenea zicale s-au cam învechit, trebuie să mărturisesc, totuși, că lucrurile s-au petrecut întotdeauna după tipic.

Soarta îmi purtase pașii la Moscova unde trebuia să duc un memoriu al directorului în care acesta explica de ce depășisem prevederile bugetare. Memoriul era voluminos și, dacă ar fi să-l credem pe autor, cit se poate de detaliat. Directorul mă însoțise în persoană la gară unde, pînă la cel de-al doilea clopot, îmi dăduse tot felul de sfaturi: să am grijă să nu rătăcesc pe undeva dosarul, să mă feresc de tovarășii suspecte... Pînă la urmă, a coborît. Și, chiar în clipa aceea, a intrat Ea. Gingașa, micuță, încălțată cu niște pantofi cu tocuri cui și îmbrăcată cu o rochie care-o făcea să semene cu o floare de pădăie.

Dintr-o dată, m-am transformat tot într-un semn de întrebare.

Dînsa mă privea, însă, așa cum privesc probabil fetele de pretutindeni cînd sînt fixate cu niște ochi holbați. Ca pe-un par ori altă piedică ivită în cale. E adevărat, totuși, că în asemenea priviri există întotdeauna și ceva care te face să nădăjduiești...

Uitînd de toate cele din jur continuam dar să-i admir fețișoara delicată, cu ochi albaștri sclipind ironic pe sub gene, născutul cîrn și pieptănătura a la „Babette pleacă la război”...

Nici n-am observat că trenul pornise. Abia am apucat să mă zăresc pe peron fața agitată și pălăria directorului care îmi făcea semne disperate. Dar eu nu mă mai sinchiseam de nimic. Cum s-a potolit forfota din vagon, am încercat să infirip, timid, o conversație...

— Ce vreme frumoasă...

Dînsa, însă, și-a aranjat pieptănătura și a dat din umeri, de parcă ar fi izgonit o muscă supărătoare. După citeva clipe de tăcere, eu am reînceput să vorbesc despre... vremea de afară. De data aceasta fata a oftat, a scos din sa-coșa de voiaj o revistă ilustrată și s-a cufundat în lectură. Era revista „Film”. De pe copertă un actor elegant, scos ca din cutie, mă privea bațjocoritor.

Dintotdeauna m-am simțit atras numai de contabilitate, de cifrele ei. Dar cînd te simți atins în amorul propriu devii ingenios, ba — ciudat lucru — chiar spiritual. Am aruncat dar o privire disprețuitoare spre copertă și am rostit:

— Poftim, nu mai au ce să publice! O fi fotogenic, nu zic, dar e un nătărău! Genele lungi tremurără și mă străfulgerară ca tot atîtea săgeți, ochii albaștri căpătără brusc culoarea cenușie a oțelului iar degetele subțirele se crispară.

— Dar asta-l... Îndrăznești... Știi că... Dumneata...

Obrajii cu gropițe se îmbujoraseră. Gingașa făptură se-măna acum cu o panteră furioasă, gata să sară. Instinctiv am strîns la piept servieta burdușită cu memoriul despre excedentul de cheltuieli. Și timp de citeva momente am rămas așa, privindu-ne tăcuți. După care, eu am reluat pe un ton categoric:

— În orice caz n-o să fie eroul filmului meu.

Genele se zbătură și mai tare și fata îngăimă:

— Sinteți regizor?...

Cu un picior peste celălalt, ca să-mi poată admira ciorapii de import cumpărați la magazinul universal din cartier, am murmurat:

— Hm... cum să vă spun...

Acum fata era toată un semn de întrebare.

Zvirlii revista cit-colo și, după numai citeva minute știam c-o cheamă Ninocika, că lucrează pe o macara pe un șantier și că numără nouăsprezece primăveri. Încurajat, am lovit cu palma servieta cu memoriul despre excedentul de cheltuieli.

— Aici e noul scenariu... Dar încă nu m-am hotărît cine să fie eroina...

Și vorbind așa, am aruncat o privire furișă spre frumoasele picioare ale interlocutoarei mele.

— Trebuie să fie o fată drăguță, cu ochi albaștri, dar... cu un caracter foarte hotărît!

Cu suflarea tăiată, Ninocika mă privea acum ca o păgînă din antichitate care-și adora zeul...

I-am explicat:

— Pentru că am în film și următorul episod. O fată mavează o macara enormă. Deodată, ceva se rupe... O în-

cărcătură de citeva tone rămîne atîrnată deasupra capetelor oamenilor. Fata de pe macara își scoate în grabă mănușile și se cațără pe armătura metalică la o înălțime amețitoare. Pe ecran se vede un cer albastru ca de sticlă, armătura metalică cenușie, silueta fetei. O clipă... două... trei... Și deodată...

Absorbit de povestire, nu băgasem de seamă că trenul

intrase în gară, la Moscova. Dar asta m-a scos din încercătură, întrucît n-aș mai fi avut timp să scornesc ce s-a întimplat după acel „deodată”. Pe peron, cu privirea emoționată și mușcîndu-și buzele, Ninocika m-a întrebat:

— N-ai vrea să-mi împrumutai scenariul? Grozav aș vrea să-l citesc...

— Manuscrisul? Dar... n-am decât un singur exemplar...

— Atunci, poate ne faceți o vizită. Să-l citiți chiar dumneavoastră. Și eu, și mama, ne dăm în vînt după cinema.

I-am făgăduit, dînsa mi-a dat numărul ei de telefon, mi-a făcut un semn de rămas bun cu mînuța înmănușată în negru și s-a pierdut în mulțime...

După cele întimplate nu m-am mai putut gîndi, se înțelege, la nimic altceva.

Am rămas două zile și două nopți incuiat în camera de hotel și am scris. Am scris tot ce-mi trecea prin cap. Un adevărat talmeș-balmeș: scene din taiga, legarea unui cablu rupt la o înălțime amețitoare, dragostea dintre o conducătoare de macara și un contabil...

Din pricina nopților albe petrecute cu scrisul și a succesiunii amețitoare a evenimentelor din scenariu capul îmi

vălîia ca o cascadă. Dar cînd am recitat opera mi-a venit să leșin de admirație. Apoi m-am umflat în pene. Ce, era puțin lucru?! Opera mea era la fel de impresionantă și cam tot atît de voluminoasă ca dosarul despre excedentele de cheltuieli. Și, deodată, mi-a venit o idee: adică de ce nu mi-aș încerca norocul?

Și imaginația mea a și completat tabloul: Ninocika și eu mine, într-o sală arhiplină, asistînd la rulara filmului meu!

Fără să mai zăbovesc, am vîrit dosarul cu scenariul în servietă și, după ce mi-am înnodat o cravată nouă, am pornit în goană spre studiou. Am fost îndrumat, pe după niște turnuri străvechi și niște cai de carton și ipsos, spre un omuleț grăsun, cu ochii melancolici, plictisiți, instalat într-un birou înșesat de manuscrise.

Era șeful secției scenarii. Am tras aer în piept ca înaintea unui plonjon și am înaintat un pas.

— Un scenariu? a mormăit omulețul. — Hm!...

Am scos dosarul din servietă. „Șeful” l-a cîntărit din ochi și a dat din cap.

— Parc-ar merge... Unii îmi aduc mai grele. După care și-a scos batista, și-a suflat zgomotos nasul și a adăugat cu un ton posomorît:

— Mai telefonează...

Am plecat de la studiou într-o dispoziție grozavă; mă și vedeam în gînd seara, în tovarășia Ninocikăi, cerîndu-l la telefon pe șeful secției scenarii. Și la fel de bine dispus am fost și cînd am ajuns la direcția trustului nostru, unde trebuia să predau memoriul directorului. În anticamera șefului am suris secretarei, apoi am deschis servieta: am scos dosarul dar am înlemnit: în mină țineam... scenariul.

Cu alte cuvinte, predasem la studiou memoriul despre excedentul de cheltuieli. Mi se părea că în juru-mi pereții se-nvrteau într-o horă drăcească.

Compătimitoare, secretara m-a întrebat:

— Nu doriți puțină apă?

Dar eu nu i-am răspuns. M-am năpustit în stradă și am chemat un taxi... Șeful secției scenarii plecase, însă, de la studiou. Plecase, și luase cu el dosarul.

Năucit, la capătul puterilor, m-am întors la hotel și m-am prăbușit pe pat. M-am frămîntat toată noaptea și abia spre ziuă am izbutit să ațipesc. Dar m-a trezit soneria telefonului. O vocea insinuantă mă ruga, cu o politețe ieșită din comun, să vin imediat la studiou. De data asta nu mi-am mai pus cravata nouă, ba nici nu m-am ras. Am trecut prin coridoare întunecoase cu coada între picioare și am intrat în încăperea binecunoscută.

Cum m-a văzut, șeful secției scenarii s-a repezit să mă întâmpine. Ochii îi străluceau, nările îi fremătau.

Mi-am spus: acu o să mă frece de o să-mi meargă fulgii!...

Dar nu, purtarea șefului a fost de-a dreptul ciudată; mi-a luat mina, a strîns-o și a scuturat-o îndelung. Repeta într-una:

— Dragul meu, dragul meu. În zori am primit un telefon de la Akim Akimovici, scenaristul căruia i-am încredințat opera dumitale. Ei bine, afirmă că nici cînd nu i-a fost dat să-i cadă în mină o documentație așa de virulentă!...

— Dar... am încercat să-l intrerup.

— Nici un dar... Să vezi ce-o să-ți mai strîngă Akim Akimovici mina!

— E o greșeală... am început din nou.

— O greșeală?... Fugi de-aci! Un scandal! O să iasă un film satiric, pe cinste. Dacă, bineînțeles, n-ai ceva de obiectat.

Biruit de insistențele energice, n-am mai obiectat nimic, mai ales că nu înțelegeam o iotă. Șeful a vorbit multă vreme, plimbîndu-se prin încăperea. Iar melancolia, melancolia din priviri îi dispăruse cu desăvîrșire.

Apoi, m-am dus la Akim Akimovici, unde ne-am apucat de scenariu. E adevărat, am mai intercalat un episod — scena cu conducătoarea macaralei. La citeva zile după aceea, trecînd pe la hotel, am găsit un teanc de telegrame de la director. I-am răspuns în stilul laconic al diplomației spartane: „De problemă se ocupă cinematografia”.

Iar acum mă pregătesc să scriu un al doilea scenariu, la care Ninocika a făgăduit să mă ajute. Dar asta-i altă poveste...

Ei, ce părere aveți? S-au învechit zicalele?

Căutînd tainele eredității...

În viața de toate zilele ne punem de multe ori întrebarea de ce într-o familie copiii seamănă cu unul din părinți sau chiar cu amîndoi dar nu îi imită întru totul, prezentînd și particularități individuale sau de ce cîteodată gemenii seamănă atît de mult încît cu greu pot fi deosebiți? Ori de ce în unele familii copiii sînt atît de diferiți încît cu greu pot fi considerați frați sau surori sau de ce băieții și fetele se nasc în proporții numerice aproape egale? Și încă o întrebare: de ce aceleași proporții numerice de egalitate ale reprezentanților genului masculin și feminin pot fi întîlnite și în lumea plantelor și a animalelor?

De-a lungul istoriei, studiînd organisme, zoologii și botaniștii au stabilit că ele se deosebesc fundamental dar că, în același timp, sînt caracterizate și de unele asemănări, fapt care le-a permis să le grupeze în unități sistematice bine determinate ca: specii, genuri, familii etc. Intr-adevăr, sistematica organismelor nu ar fi fost posibilă fără conservarea însușirilor de asemănare și deosebire între grupele sistematice. Rolul deosebit de important de a transmite asemănările și deosebirile de la părinți la urmași l-a avut și îl are ereditatea. Datorită progreselor înregistrate de către biologie și îndeosebi de o foarte importantă ramură a ei — genetica, astăzi ne putem cu ușurință explica fenomene care, pînă nu de mult, erau considerate efecte ale unor forțe inexplicabile.

De la celula microscopică la organismul complex

Se știe că fiecare organism se dezvoltă dintr-o singură celulă microscopică, **zigotul**, rezultat al fecundării și că dezvoltarea ei poate avea loc numai în urma diviziunilor celulare ce au loc imediat după fecundare. În felul acesta se formează două, patru, opt și așa mai departe pînă la circa douăzeci de mii de miliarde de celule care, cu aproximație, alcătuiesc organismul adult. Pe măsură ce zigotul se divide se formează și celulele specializate, din care vor evolua diferitele organe. În același timp, în celula zigot sînt înscrise și toate posibilitățile de dezvoltare a particularităților viitorului organism, începînd cu culoarea ochilor și terminînd cu detaliile mult mai fine ale metabolismului.

În legătură cu dezvoltarea organismului complet dintr-o singură celulă apar, însă, inevitabil, alte întrebări, de data aceasta ceva mai grele: cum se face că o celulă microscopică, cu un diametru de aproximativ 10 microni poate să conțină nenumărați indici cu care va fi dotat viitorul organism adult? Sau unde și cum sînt aceștia înscrși în celulă? Istoria organismelor dovedește că inscrierea este așa de puternică încît rămîne neschimbată secole întregi. De altfel, dacă însușirile ereditare nu s-ar conserva ci s-ar modifica cu ușurință, apariția speciilor noi de plante și animale ar fi foarte frecventă. S-a stabilit, însă, că majoritatea speciilor de plante și animale existente în prezent datează de zeci și sute de mii de ani. Bineînțeles, aspectul lor s-a schimbat dar nu într-o asemenea măsură încît să nu mai poată fi recunoscute. În sfîrșit, dacă ereditatea este puternic stabilită, cum de apar noile schimbări ale însușirilor pe care le observăm uneori la plante și animale?

Pentru a se răspunde la aceste întrebări a fost nevoie de studii riguroase asupra structurii celulei și, îndeosebi, asupra nucleului celular, cea mai importantă parte a ei. Încrușările dintre diferite soiuri de plante și animale, urmate de analize citologice au dovedit că purtătorii indicilor ereditari sînt **chromozomii**, formații extrem de mici existente în nucleul celulelor. Iar studii mai recente, la nivelul molecular al celulei, au arătat că chromozomii se aseamănă cu un mănunchi compus din lanțuri de molecule fine și lungi de acid dezoxiribonucleic. La rîndul lui, fiecare lanț este alcătuit dintr-o cantitate uriașă de mici verigi compuse din nucleoside de patru tipuri diferite, succesiunea în care alternează verigile fiind bine determinată la fiecare specie și specifică numai ei. În sfîrșit, în urma unor cercetări

întreprinse în mai multe țări s-a ajuns la presupunerea că schimbările în succesiunea verigilor duc la variabilitatea organismelor.

Experiențele arată că acizii nucleici care alcătuiesc baza ereditară se întîlnesc în organism într-o cantitate extrem de mică. De pildă, după cercetătorul sovietic N. P. Dubinin, acizii nucleici care formează baza genetică a unei celule sexuale umane ar ocupa un volum de un sfert de micron și ar avea o greutate de $4 \cdot 10^{-12}$ grame. Așadar, populația globului pămîntesc, care a ajuns la aproape trei miliarde de oameni, a putut lua naștere în urma contopirii, în procesul de fecundare, a șase miliarde de celule sexuale, volumul total al acizilor nucleici conținut în aceste șase miliarde de celule sau în trei miliarde de celule de zigoti fiind egal cu $2,4 \text{ mm}^3$ și avînd o greutate de 24 mg, ceea ce ar corespunde cu o jumătate de picătură de apă! Cercetările din ultimii ani care demonstrează importanța cromozomilor și rolul acizilor nucleici în transmiterea însușirilor ereditare sînt destul de numeroase. S-a dovedit, între altele, că transferînd acidul dezoxiribonucleic specific unei specii de bacterii pe bacterii vii ai unei alte specii, la cele din urmă apar însușiri specifice primelor.

Dirijorul proceselor din organism

Multe alte experiențe întreprinse de cercetători din diferite țări dovedesc riguros că nici un alt element din celulă în afara acidului dezoxiribonucleic nu poate fi transmitătorul însușirilor ereditare. Cu ajutorul acizilor nucleici, nucleul celulei transmite în citoplasmă informația ereditară care determină direcția sintezei proteinelor și a altor substanțe. Prin aceasta, nucleul programează fiziologia și biochimia celulei și, în general, procesele de dezvoltare a individului. În același timp experiențele au mai arătat că structura proteinelor este determinată de structura acidului dezoxiribonucleic din cromozomii nucleului celulei. După pătrunderea lor în organism, toate alimentele proteice se descompun sub influența fermentilor și se transformă în aminoacizi; aminoacizii astfel obținuți servesc ca materie primă pentru crearea de noi substanțe proteice necesare organismului respectiv. Noile substanțe se deosebesc de cele din alimentele primite de organism prin aceea că aminoacizii sînt înlănțuiți acum într-o altă ordine, determinată de cea specifică acidului dezoxiribonucleic din nucleul celulelor organismului. În felul acesta acidul dezoxiribonucleic servește ca un fel de schemă după care se formează proteinele. Dacă în structura lui se produce o schimbare, ea se răsfrînge asupra tuturor proteinelor ce se formează în organism. Așa se explică, de pildă, unele mutații spontane ce apar sub influența mediului exterior.

Poate fi modificată ereditatea?

Primele observații asupra eredității organismelor au fost făcute cu mii de ani în urmă de către crescătorii de vite și de agricultorii care au constatat că soiurile de plante și animale pot fi îmbunătățite prin selectarea semințelor și, respectiv, a animalelor de reproducție. Încercările de a dirija modificările eredității datează, însă, abia din secolul al XVII-lea cînd J. Koelreuter a obținut hibridi din încrușarea a

două soiuri de tutun, Ch. Kollings — renumita rasă de vite cornute Shorthorn iar ceva mai tîrziu L. Vilmorin soiuri de sfeclă cu un procent ridicat de zahăr.

Astăzi, încrușarea a devenit o metodă deosebit de prețioasă în obținerea modificării eredității, fiind folosită îndeosebi încrușarea între soiuri și rase diferite. Încrușările în interiorul aceleiași familii nu sînt recomandate deoarece, în multe cazuri, duc la degenerare. În același timp, însă, s-a stabilit că și încrușarea în interiorul familiei este uneori recomandabilă, de pildă, la creșterea de hibridi dubli de porumb de mare productivitate. Obținerea de hibridi după metoda liniilor consanguinizate (inbriding) ia de aceea o dezvoltare din ce în ce mai mare. Metoda dă rezultate bune și la sorg, floarea-soarelui, sfeclă de zahăr precum și la multe alte plante de cultură.

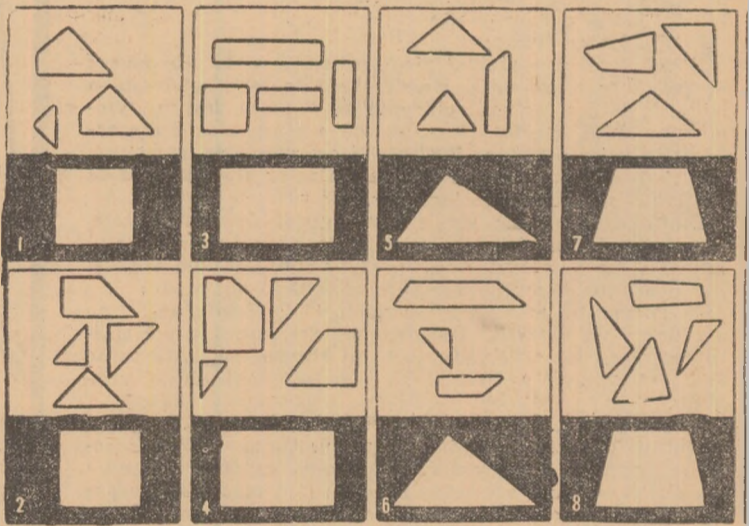
Genetica modernă a elaborat, însă, și alte metode de modificare a eredității. Dacă indicii eredității sînt determinați de acidul dezoxiribonucleic, și anume de ordinea succesiunii nucleosidelor din verigile lanțului de acid atunci, și-au pus oa-

o r g a n i z m

menii de știință întrebarea, nu s-ar putea modifica oare succesiunea lor? Experiențele făcute au dovedit că da: modificarea devine posibilă cu ajutorul acțiunii unor factori fizici ca razele X și gama, neutronilor termici etc. și al factorilor chimici cum sînt colchicina, metilul sulfonat de til, etilenimina și altele. Modificările au fost numite mutații și se obțin în urma tratării cu factorii amintiți a unei mari cantități de semințe. Drept urmare apar multe însușiri negative și, cîteodată, utile. Insușirile utile sînt supuse procesului de selecție în care sînt obținute soiuri noi. Astfel, cu ajutorul factorilor chimici și fizici au fost obținute soiuri prețioase de orz, mazăre, secară, trifoi, sfeclă ș. a. productive, mai rezistente la boli și cu însușiri tehnologice superioare. În același timp au fost create noi rase de microorganisme care produc, de pildă, penicilină, streptomycină sau alte antibiotice în cantități de sute de ori mai mari decît se obține pe alte căi.

Dar la îndemina biologiei se află acum și energia atomului, așa încît astăzi în fața biologilor se ridică noi probleme: realizarea sintezei moleculei proteice, crearea, pe cale artificială, din substanța nevie a modelului celulei vii, cunoașterea proceselor specifice reproducerii celulei etc., etc. În strînsă colaborare cu alte științe ca citologia, chimia, fizica, microbiologia sau embriologia, genetica se apropie de posibilitatea dirijării eredității și variabilității. Încît putem să nădăjduim că nu mai e prea departe vremea cînd, pe baza studierii acestor procese, se va descoperi sinteza moleculelor proteice și, de ce nu, metodele de prelungire a vieții omului.

Petre Diaconu
Candidat în științe biologice

Din figurile desenate pe fond alb compuneți pe cele desenate. Nu tăiați desenele și nu le măsurați cu rigla. Timp pentru rezolvare (Nu vă grăbiți să căutați rezolvările în pag. 11-a).

Echilibru

Mortalitatea indivizilor din aceeași specie diferă și în funcție de sexul lor. La unele rozătoare, de pildă, printre care și popîndăii, numărul masculilor care cad victimă bufnițelor și vulpiilor e mai mare decît al femelelor, masculii fiind cei ce se îndepărtează mai mult de vîzuină. La alte animale, mai ales la copitatele mari, proporția e inversă, ceea ce se explică prin faptul că masculii sînt mai puternici și mai rezistenți și deci se pot apăra mai bine de dușmani. Naturii îi place, însă, echili-

brul. Așa se face că marea creștere a indivizilor de un sex e compensată de natalitate sporită.

La oameni se nasc băieți și 100 de fete. Diferența băieților e mai mică decît a fetelor și mai ușor, fie pentru că băieții se împiedică mai ușor de accidente, fie pentru că băieții se împiedică mai ușor de accidente. Echilibrul se produce în prestea de 15—17 ani, pînă după 20 de ani să predomine numărul de fete.

Elan sportiv

temperament avem?

Am văzut într-un muzeu, nu mai știu care, un tablou care înfățișează patru bărbați jucând cărți. Unul din ei, tolănit în scaun, își arată, zîmbitor, cărțile partenerilor de joc. Un altul le privește încordat și parcă puțin speriat. Al treilea, cu spatele la privitor, a fost surprins de pictor în clipa cînd, enervat, sărise în picioare. Al patrulea urmărește scena liniștit. Tabloul se numește „Patru temperamente”.

De ce patru?

Omul caută să sistematizeze fenomenele pe care le observă, lucru care îl ajută să le înțeleagă mai ușor. Așa au apărut diversele clasificări ale animalelor, păsărilor, plantelor, mineralelor ș.a.m.d. După cum s-au făcut încercări de a se stabili și anumite legi pentru dezvoltarea personalității umane. Cercetările cele mai active în acest sens au fost întreprinse, după cum e și firesc, de medici, care n-au putut să nu se întrebe de ce oameni diferiți suportă în mod diferit aceeași boală. Cum se explică asta?

Cel dintîi răspuns l-a dat Hippocrat (460-377 î.e.n.). În masa de oameni, bolnavi și sănătoși, ochiul lui pătrunzător a deosebit patru tipuri de indivizi. Considerațiile teoretice ale marelui medic din antichitate sînt, desigur, perimate astăzi, dar uriașa lui experiență l-a ajutat să observe câteva trăsături ale personalității umane care au rezistat în fața unui examinator atît de sever cum e timpul. Sprijinindu-se pe metodele moderne de cercetare, fiziologia secolului XX confirmă că împărțirea oamenilor în patru grupe, în funcție de temperament, are o bază absolut reală.

De la Hippocrat citire...

Argumentele lui Hippocrat erau: sănătatea organismului depinde de corelația dintre patru lichide aflate în el — dintre sînge, flegmă, fiere galbenă și fiere neagră. O cantitate mai mare dintr-un lichid sau altul determină particularitățile corespunzătoare ale temperamentului. Cînd această cantitate predominantă depășește anumite limite omul se îmbolnăvește.

dul ei, să fie împărțită în două grupe, în funcție de starea animalelor în cursul experienței: una din ele cuprinde animalele calme, cealaltă pe cele vioaie. Așa dar, ciinii pot fi grupați după cum urmează: două categorii extreme (ciini care se supun ușor excitației și inhibiției) și două echilibrate (ciini calmi și ciini vioi).

Aceste patru tipuri principale de sistem nervos, cunoscute sub denumirea de temperamente, pot fi constatate și la om.

Ce este deci, de fapt, temperamentul? Totalitatea însușirilor unui individ, a caracteristicilor de bază ale sistemului său nervos care imprimă o anumită pecete întregii sale activități.

Iată deci cum studiile fiziologice exacte confirmă concepțiile unui medic din antichitate.

Temperament și caracter

Cînd spunem de obicei despre un om că are temperament ne gîndim, în primul rînd, la faptul că își exteriorizează simțămîntele adesea furtunos. Dar această concepție e foarte îngustă. Temperamentul nu se limitează la sfera simțămîntelor. El include nu numai stările afective, gradul de exprimare a acestora, intensitatea sau viteza apariției și dispariției lor ci și particularitățile de desfășurare a proceselor de gîndire și de acțiune. Suma tuturor acestor însușiri determină caracteristicile temperamentului care, la rîndul lui, este temelia caracterului unui om, a personalității lui.

Experiența acumulată de om de-a lungul vieții imprimă și ea temperamentului însușiri, „modelează” caracterul omului, atribuindu-i trăsături personale. Dacă asemănăm

animale sprintene, vioaie, jucăușe. Experiența ne arată importanța unei atitudini corecte față de dezvoltarea sistemului nervos al generațiilor tinere încă din primii ani de

Intinerire

Intr-un laborator al Institutului de fiziologie de pe lângă Academia de Științe a R.S.S. Ucrainene au fost făcute cîteva experiențe interesante de intinerire a țesuturilor. Obiectul experiențelor l-au constituit niște țesuturi izolate, păstrate în flacoane sterile, ferite de orice acțiune a mediului inconjurător și conținînd soluții nutritive cît mai apropiate de condițiile organismului animal.

S-a observat mai de mult că atunci cînd țesuturile tinere sînt păstrate în soluții ce conțin ser din singele unor animale bătrîne ele dau semne de îmbătrînire, își încetinesc ritmul de dezvoltare. Este oare acest proces reversibil?

Fiziologii kievleni au răspuns tot printr-o experiență. În aceeași substanță nutritivă ei au introdus țesuturi ale unor șobolani de vîrste diferite. După cum era și de așteptat, țesuturile animalelor bătrîne s-au dezvoltat mai greu. Dar pe măsura dezvoltării lor, aceste țesuturi erau divizate și introduse în soluții proaspete. După trei luni de la această operație în țesuturile bătrîne au fost remarcate unele modificări surprinzătoare: ele au început să se dezvolte într-un ritm apropiat de cel al țesuturilor tinere!

Intinerirea țesuturilor a fost, deci, realizată pe cale experimentală. Oamenii de știință din Kiev nu s-au pronunțat încă asupra posibilității de aplicare în practică a metodei. Acesta va fi pasul următor și cel mai dificil.

Inspirație creatoare

toare temperamentului lor și, dimpotrivă, viața li se transformă într-un adevărat chin atunci cînd se ocupă de probleme care s-ar potrivi mai curînd unui sangvinic, de pildă. Poate că vă veți întreba — ce temperament e de preferat? Desigur că tipurile extreme, cel coleric și melancolic, au mai multe însușiri negative, spre deosebire de cele ponderate, sangvinic și flegmatic. Colericii dau procentul cel mai mare de bolnavi de neurastenii iar melancolicii de isterie. Tipul ideal e considerat, de obicei, cel sangvinic. Dar în afara acestor categorii bine delimitate există oameni cu însușiri ce sînt de mai multe temperamente. Acești oameni formează, de fapt, majoritatea.

Cu toate că caracterul se formează pe baza temperamentului, el nu depinde în întregime de temperament. Mai mult, educația corectă a caracterului îngăduie omului să-și îndrepte anumite însușiri, nedorite, ale temperamentului. Așa se explică de ce unii indivizi care după toate simptomele par să aibă un temperament melancolic, de pildă, dau dovadă, atunci cînd împrejurările le-o cer, de trăsături specifice temperamentului sangvin. Se întîmplă, însă, din păcate și cazuri cînd sangvinicii, din cauza unei educații greșite, se transformă în oameni pe care îi numim în mod obișnuit „lipsiți de caracter”.

Se înțelege că împărțirea oamenilor pe grupe în funcție de temperamentul lor nu ne dă un tablou complet al personalității umane. Căci procedeul nu ia în considerare particularitățile activității nervoase superioare (cu alte cuvinte ale activității psihice) proprii numai oamenilor.

V. A. Alexeev
Medic psihiatru

melor

Cînd în organism predomină flegma, de pildă, considerată de Hippocrat drept substanța frigului, temperamentul omului se caracterizează prin calm, încetineală, stăpînire de sine. Dacă, însă, predomină sîngele (substanța căldurii), apar însușiri ca vioiciunea, reacții rapide la evenimentele din jur, mobilitatea, treceri rapide de la o stare sufletească la alta. Se întîmplă să predomină și substanța uscată, fierea galbenă. În care caz oamenii devin impulsivi, veșnic în stare de alarmă, certăreți, nemulțumiți de toți și de toate. În sfîrșit, dacă la unii predomină fierea neagră (substanța umedă) temperamentul lor e caracterizat de stări depresive și timiditate. Sînt oamenii care plîng ușor și sînt nehotărîți.

Asta ar fi esența învățăturii lui Hippocrat despre cele patru temperamente: flegmatic, sangvinic, coleric și melancolic.

Confirmare după

2000 de ani

Istoria științei cunoaște multe exemple care arată că anumite concepții naive ale strămoșilor noștri, reluate și dezvoltate după un număr de ani, se adevăresc. Să ne gîndim, de pildă, la teoria lui Democrit despre structura atomică a materiei. Sau la concepția dialectică a lui Heraclit. Cum rămîne, însă, cu teoria lui Hippocrat despre cele patru temperamente?

Studiind funcțiile creierului la ciini, I. P. Pavlov a observat că diferite animale aveau o comportare diferită atunci cînd experimentatorul provoca apariția în creierul lor a unor procese opuse ca excitația și inhibiția: la unii ciini slăbea brusc procesul de inhibiție, animalele devenind neobișnuit de agitate, la alții slăbea procesul de excitație, animalele devenind timide, fricoase, pentru ca o altă categorie de ciini să suporte foarte bine această ciocnire de procese opuse, fără a lăsa să predomină unul din ele. Această ultimă categorie poate, la rînd

temperamentul cu o canava iar experiența pe modelul de pe această canava putem afirma că așa cum canava determină desenul viitorului model, însușirile temperamentului sînt baza formării caracterului, a personalității individului.

Putem deduce de aici că temperamentul, ale cărui particularități devin evidente din primii ani de viață este factorul determinant în evoluția vieții unui om? Nu. Temperamentul nu e ceva rigid, dat omului o dată pentru totdeauna, ci e supus acțiunii mediului inconjurător. Iată un exemplu.

Un număr de căței „frați” au fost împărțiți în două grupe. Cățeii dintr-un grup au fost crescuți în cușcă iar cei din celălalt grup în libertate. Rezultatul? Cățeii crescuți în cușcă au devenit pînă la urmă timizi, inhibați, pe cînd frații lor de sînge crescuți în libertate s-au transformat în

viață, pentru a împiedica dezvoltarea unui temperament și, prin urmare, a unui caracter cu caracteristici nedorite.

Corecți-vă

temperamentul

Dar anumite trăsături ale personalității pot fi supuse modificărilor și mai tirziu. În unele cazuri modificările sînt absolut necesare. Oamenii impulsivi, grosolani, certăreți pot învăța să fie stăpîniți, să-și cheltuiască energia nervoasă cu economie și folos. În felul acesta ei nu vor mai încerca stările de oboseală care survin de obicei după o activitate nervoasă exagerată. Iar melancolicilor le stă în putere să-și înfrîngă timiditatea. Ei trebuie, în primul rînd, să-și aleagă o muncă potrivită. E un fapt cunoscut că oameni cu acest tip de sistem nervos pot da rezultate excelente în condiții corespunzătoare.

Congresul gemenilor

În fiecare an în America are loc un congres cu delegații de toate vîrstele, începînd cu sugari ce sosesec în cărucioare sau sînt purtați în brațe de părinți și terminînd cu bătrîni care, împovărați de ani, sînt sprijiniți de copiii lor. Dreptul de a participa la congres li-l dă, însă, nu vîrsta, convingerile sau alte criterii de acest fel. Singurele condiții pe care trebuie să le îndeplinească delegații sînt acelea de a avea un frate sau o soră gemă și de a veni însoțiți de ei.

Asemănarea gemenilor îi preocupă de multă vreme pe savanți. Cu atît mai mult cu cît această asemănare nu e pur exterioară. Gemenii adevărați — căci există

și „pseudogemeni”, născuți în același timp dar din două ovule diferite — suferă de cele mai multe ori de aceeași boală, au aceeași gusturi și inclinații și chiar vise asemănătoare. La gemenii adevărați (proveniți din același ovul care în anumite condiții se divide în două după fecundare) nu întîlnim așa zisa „barieră de incompatibilitate” care nu îngăduie transplantarea organelor de la un om la altul. Aceste operații, care ar fi adesea salvatoare pentru oameni, sînt posibile la gemeni. Iată de ce gemenii constituie un obiect de studiu pentru ramura de știință numită hemelologie, adică știința despre gemeni.

Poate fi împiedicată căderea părului?

Această întrebare ne-a fost pusă de mai mulți pacienți care adăugau și alte întrebări ca, de pildă: de ce au femeile părul capului mai bogat decât al bărbaților? Sau de ce căderea părului de pe cap este mai frecventă la bărbați decât la femei?

Răspunsul la aceste chestiuni ne plasează în plin domeniul endocrin. După cum se știe, firul de păr, la fel ca acela al plantelor, este alcătuit dintr-o porțiune liberă numită *tulpină*, care se termină printr-o extremitate ascuțită și o porțiune implintată oblic în piele, numită *rădăcină*, a cărei extremitate de formă ovoidă poartă numele de *bulb*. Rădăcina părului este cuprinsă într-un fel de sac, numit *folicul pilos*, împreună cu un mușchi (*mușchiul erector* al părului). Tot în foliculul pilos se află și o glandă care secretă o substanță grăsoasă (sebum), ce face lunecoasă părul și pielea.

Pilozitatea (creșterea părului) la fel ca și secreția sebumului stau sub influența directă a glandelor endocrine. Astfel, creșterea părului de pe cap depinde în mare măsură de glanda tiroidă; sprincenele și genele țin de paratiroide; perii axilari și pubieni sînt în legătură cu glandele sexuale; barba și mustățile se află sub influența glandelor sexuale masculine și suprarenale. În sfîrșit, tot sub influența glandelor suprarenale sînt perii de pe picioare și brațe, precum și cei de pe spate și de pe piept.

Rezultă de aici că abundența unora sau a altora dintre aceste formații piloase este expresia funcțională a glandelor care influențează creșterea lor. Între aceste diferite formațiuni există un proces de compensație care face ca o bogată pilozitate într-o regiune a corpului să se compenseze cu o mai slabă pilozitate în altă parte.

Sexualitatea joacă un rol important în predominarea caracterelor piloziității. Este așadar ușor explicabil de ce piloziitatea femeii diferă de aceea a bărbatului. La femeie predomină, astfel, sistemul pilos tiroidian care-i asigură un păr al capului mai bogat. În afară de perii axilari și pubieni, corpul feminin este lipsit de păr, în mod normal, pielea fiind mai mult sau mai puțin albă și netedă.

La bărbat, dimpotrivă, predominând activitatea glandelor hipofiză și suprarenale părul capului este mai puțin bogat, în schimb tot corpul este mai mult sau mai puțin acoperit de păr, la care se mai adaugă barba și mustățile.

Cum feminitatea sau masculinitatea sînt caracterizate prin predominarea unuia sau altuia dintre cele două sisteme endocrine, rezultă că o acțiune de compensație trebuie să se producă în funcțiunea glandelor endocrine arătate mai sus. De aceea, în majoritatea cazurilor căderea părului de pe cap la bărbați, care merge pînă la chelie (calviție) este expresia unei predominanțe accentuate a sistemului hipofizo-suprarenal asupra glandei tiroide. Aceasta din urmă funcționînd anormal nutriția părului devine insuficientă și duce la o rarefiere a părului care poate merge pînă la calviție (chelie). Trebuie să arătăm că persoanele din această categorie au în genere foarte mult păr pe corp ca un fenomen de compensație.

În posesia acestor cunoștințe se poate admite că există calviții remediabile numai pe cale endocrină. Cum răspundem deci întrebării dacă poate fi împiedicată căderea părului?

Dat fiind că nu orice cădere a părului este identică cu chelie, va trebui să precizăm dacă rădăcina firului de păr este încă sănătoasă, capabilă să-și

rea funcțiile după dispariția auzei nocive care a intervenit ori dacă ea este atrofiată, în care caz părul nu va mai crește la loc.

Există, de pildă, căderi ale părului provocate de excesul de sebum gras, care face ca părul să fie ca uns iar pe pielea capului să se formeze un strat de coji groase (mătreață). Această cădere a părului se observă uneori și la fete în epoca pubertății sau la femei după menopauză, cînd perii se pot reface, fără să mai fie însă atît de rezistenți ca înainte.

În acest scop se prescriu loțiuni și pomezi degresante și antiseborice pe bază de sulf. Degresarea cu un săpun verde din sulf precipitat și axungie sau pastă de zinc, în părți egale, dă bune rezultate. Se fricționează de asemenea zilnic pielea capului cu următoarea loțiune:

Chinină muriatică	
Acid salicilic	aa 2 gr.
Tinctură de capsicum	
Tinctură de cantaridă	
Cloralhidrat	aa 5 gr.
Balsam peruvian	2 gr.
Oleum lavandulac	x picături
Spiritum vini, concentratum	200 gr.

Se va spăla pielea capului săptămînal.

Aplicațiile de raze ultraviolete în doze eritematoase, care se vor repeta după trecerea reacției, dau de asemenea bune rezultate.

În fine în căderile masive ale părului de origine nervoasă, cunoscute sub numele de peladă, blocajul cu novocaină 1 la sută infiltrată în pielea capului din zona cheliei în 3-4 reprize, la intervale de 10-14 zile, a dat vindecări totale.

Ca tratament pe cale internă, injecțiile cu vitamina H₃ sau acidul pantotenic, acidul paraaminobenzoic (Romavit), drojdia de bere, administrată pe gură, au avut efecte remarcabile. Și tratamentul hormonal cu extracte de tiroidă sau lob anterior de hipofiză a dat uneori rezultate mulțumitoare.

Iată, deci, că în multe cazuri de cădere a părului vindecarea poate fi obținută, firește, numai cu avizul unui medic specialist dermatolog care va diagnostica natura începutului de chelie și linia tratamentului de urmat.

Dr. Fiodor Borisov

Soră medicală

Esculap răspunde...

GHERMAN IOAN — Sibiu: Ne bucurăm de aprecierile dv. și vom căuta să fim la înălțimea lor. 1) Esculap, pseudonimul colectivului medical care colaborează la această rubrică este împrumutat din mitologie. Esculap era fiul lui Apolo și zeul medicinei la vechii greci. În limbajul obișnuit, prin „discipol al lui Esculap” se înțelege un medic 2) „In corpore sano” este prescurtarea maximei „Mens sana in corpore sano” (Minte sănătoasă în corp sănătos) al cărei autor este poetul latin Juvenal. (Satire X, 356). Sensul acestei maxime este că sănătatea corpului este o condiție importantă a sănătății spiritului. 3) În problema obezității, sfatul nostru este același pe care îl dă autorul articolului publicat în nr. 17/1964: consultați medicul specialist endocrinolog, singurul în drept să stabilească terapeutică. Vom da într-un număr viitor un regim general pentru persoanele care suferă de obezitate.

M. BOGDAN — Timișoara: La scrisoarea dv. v-am răspuns prin poștă.

VIORICA B. — Suceava: 1) Concomitent cu tratamentul cu tricholaval, luați Erogenină 0,40x3 pe zi pe gură, timp de 5 zile, și faceți spălături externe cu oxicianură de mercur soluție 1/6 000 sau soluție cu sare de bucătărie (100-150 g sare la litru) 2) Penicilina și streptomocina nu au nici un efect în cazul dv. 3) În caz că nu cedeați, trebuie să consultați un medic specialist care vă va face pulverizații și alte tratamente locale.

O. F. — Orăștie: 1) În cazul fetei dv. trebuie să cercetați cu atenție dacă nu există o cauză organică determinantă. Radiografia coloanei vertebrale și în special a celei lombo-sacrate, precum și uretrocistoscopia sînt absolut obligatorii pentru a elimina spina bifida ocultă. În caz că medicul a stabilit în mod sigur că e vorba de un enurezis funcțional se recomandă infiltrații epidurale cu novocaină (soluție 0,50-1 la sută) sau electroșoc lombo-pubian (spinal) cite 1 la 2 zile (4-5 în total), asociat cu injecții zilnice cu stricnină 1-2 mg. pe zi și epifizan 2 fiole pe zi. Încercați toate metodele de educație posibilă (evacuarea vezicii înainte de culcare, crearea unui reflex condiționat, adormire etc). Evitați să dați copilului lichide după ora 4-5 după amiază. Masa de seară va fi ușoară și „uscată”. 2) Ca sedativ pentru fenomenele de instabilitate dați copilului bromură de potasiu 15g + apă 15 g + sirop de coji de portocale 180 g — o linguriță de 2 ori pe zi după masă și seara sau antipirină 6 g + apă 120 g + sirop de coji de portocale 90 g — o linguriță după masa de prînz și seara.

I. I. — Orăștie: 1) Nu ne-ați dat suficiente date cu privire la forma de astm de care suferiți. Vă rugăm să reveniți cu detalii: istoricul bolii, antecedente patologice, tratamente urmate etc. 2) Cauza arătată de dv. este desigur cea mai importantă. Suprimați-o și sîntem convinși că veți suprima și efectul. Practicați sporturi în aer liber, băi de aer, apă, soare.

P.S.: Corespondența pentru această rubrică trebuie să poarte pe plic mențiunea „Pentru poșta medicului”.

Cîteva plante și acțiunea lor

MUȘEȚELUL (Flores chamomillae). Datorită substanțelor conținute în petalele florilor, mușețelul are o acțiune anestezică, dezinfectantă și antiinflamatoare. Ingerat sub formă de infuzie (ceai) sau extract este un bun calmant al sistemului nervos, ușurează digestia, diminuează secrețiile și inflamațiile purulente ale mucoaselor. De asemenea se dă și sub formă de loțiuni de păr.

LEVĂNȚICA (Flores lavandulae). Prin uleiul volatil din petalele florilor, levănțica este un puternic aromatizant, folosit la parfumuri. Tot datorită uleiului volatil planta are o ușoară acțiune antiseptică locală și o acțiune de scădere a tensiunii.

Ca aromatizant și antiseptic este utilizată în frecții sau loțiuni. De asemenea, intră în compoziția ceaiului pentru bolnavii hipertensivi, în țigările antiastmatice și în aromatizantul pentru băi.

COADA ȘORICELULUI (Flores millefolii). Planta proaspătă conține pe lângă uleiuri volatile și tanin, cu indicații terapeutice variate, unele substanțe antibiotice numite fitoacide. Extractele de coada șoricelului acționează ca regulatoare ale circulației sîngelui, sînt antiinflamatoare, au proprietăți expectorante și antiseptice. Rezultate favorabile se obțin și în spasmele vasculare mai ales coronariene (angină pectorală).

Intern se administrează sub formă de infuzie

(1-3%), din care se iau 2-300 g/zi. Infuzia acționează ca un excitant al secrețiilor gastro-intestinale, de aceea se recomandă și în lipsa pozei de mincare. Rezultate bune se obțin prin administrarea preparatelor din această plantă în afecțiunile hemoroidale și în fistule anale. Are și o acțiune hemostatică, fiind recomandată în metroragii și hemoragii diferite.

Extern se utilizează sub formă de loțiuni cu efecte calmante și dezinfectante în arsurile sau leziunile epidermei, ca și sub formă de spălături pentru îndepărtarea cojiilor (descuamațiilor) produse în psoriazis.

ANGHINARA (Folium cynarae). Frunzele de anghinară au o acțiune de stimulare a fluxului fierii (bilei) și a diurezei. Stimulează și excreția biliară a colesterolului. De asemenea scade colesterolemia și favorizează funcția anti-toxică a ficatului.

De aceea preparatele pe bază de frunze de anghinară sînt recomandate în unele boli hepatobiliare și, în special, în cazurile de insuficiență biliară, în colecistitele subacute și cronice, în angiolite, în hepatitele acute, subacute și cronice, în cirozele hepatice. Sînt, în schimb, contraindicate în afecțiunile acute hepatobiliare și renale.

În afara extractului apos de frunze de anghinară, care stă la baza preparatului C.I.F. „Anghiro” anghinară se mai poate administra sub formă de infuzie (ceai) 0,5-1%.

★ FILMUL ★

In curînd, pe ecrane

„O vară pierdută” (și regăsită)

La Kurepka, un orașel ca multe altele, în strada Sadovaia nr. 13 totul este pregătit pentru primirea lui Valeri Buliciov, tânăr campion ciclist

Valeri (Volodea Evstafiev) la postul lui de observație din podul mătușilor

al unei școli din Moscova și singurul nepot a trei mătuși: Sașa, Mașa și

Dașa. Băiatul n-a mai fost niciodată la Kurepka și mătușile nu-l cunosc decât din fotografii mai vechi. Valeri nu vine singur. Ci însoțit de prietenul lui, Jeka Rucikin.

— O vară pierdută! Acestea sînt primele cuvinte rostite de Valeri, cînd dă ochi cu insignifiantul orașel. Și „O vară pierdută” este și titlul filmului pe care l-am realizat, în cadrul grupei de creație „Iunosti” („Tineretul”) de la „Mosfilm”.

Ajuns la Kurepka Valeri e hotărît să fugă de acolo, în lumea largă. Și cum la el cuvintele sînt urmate de fapte fără prea multă chibzuință, se duce în port unde, ascuns în cala unui vapor, savurează cu anticipație călătoria prin țări necunoscute.

Din păcate, visurile cele mai romantice se preschimbă uneori într-o proză banală. Valeri e descoperit și expedit la mătușile lui din Kurepka. Numai că acum e cam târziu. Între timp, timidul Jeka n-a îndrăznit să mărturisească adevărul și mătușile cred că el e Valeri. În schimb acesta a reușit să ridice împotriva-i toată Kurepka, chiar și pe respectabilele mătuși Mașa, Sașa și Dașa. Milostivindu-se de un cîine legat în lanț i-a dat drumul, operație pe care a repetat-o pe tot drumul spre casa mătușilor. Și intră în piață însoțit de o întreagă haită de ciini gălăgioși, care provoacă panică. Oamenii fug

în toate direcțiile, răstoarnă chioșcuri, etalaje, coșuri. În această atmosferă are loc întâlnirea lui Valeri cu mătușile, care-l tratează ca pe un huligan.

Și astfel Valeri e nevoit să trăiască ascuns în podul mătușilor. Între timp se apropie un eveniment de cea mai mare importanță: cursa ciclistă a tineretului la care, firește, nu poate lipsi campionul moscovit Valeri Buliciov. Iar Jeka Rucikin, care în viața lui nu s-a urcat pe bicicletă, trebuie să apere onoarea sportivă a familiei Buliciov.

Mark Twain povestește cu mult umor cum a învățat să meargă pe bicicletă. Jeka poate să verifice pe pielea lui adevărul povestirii scriitorului american. Ceea ce nu-l împiedică, însă, să devină eroul zilei, trecînd primul linia de sosire.

La linia de sosire ia, de altfel, sfîrșit nu numai cursa ciclistă ci și viața dublă a lui Valeri: Jeka îl prezintă mătușilor pe adevăratul lor nepot.

Și băieții se conving că vara trecută la cele trei mătuși în vîrstă dar cu inimi atît de tinere și de... sportive n-a fost deloc o vară pierdută...

Împreună cu Nikita Orlov am turnat filmul la Ujgorod, oraș situat în pitoreasca regiune transcarpatică. Tinerii ujgorodeni care au participat la turnare s-au dovedit cicliști de o clasă atît de înaltă încît n-a mai fost nevoie să recurgem la un grup de actori-cicliști de la circ, cum prevăzusem inițial. Tinerii coborau în plină viteză coline abrupte, știau să cadă cu abnegație — într-un cuvînt au făcut totul spre a contribui la reușita filmului.

Rolan Bikov

Filme sportive și... rezultate imprevizibile

Regizorii se află întotdeauna în impas atunci cînd își propun să facă un film cu o temă sportivă, din cauza dificultăților pe care le implică interpretarea unui asemenea film. Soluția ideală — un actor care să întrunească atît calitățile scenice necesare cît și măiestria sportivă cerută de rol — nu este prea frecventă. De cele mai multe ori regizorul e pus de aceea în situația de a iniția actorii în disciplinele sportive respective sau în cazul cînd optează pentru un sportiv să-l familiarizeze pe acesta cu cerințele artei interpretative.

Așadar, aproape fiecare film sportiv ridică probleme grele. Dar uneori se soldează cu rezultate la care nu se așteptau nici creatorii filmului, nici interpreții în cauză.

Protagonistii filmului „Prima mînușă” sînt doi boxeri. În cursul acțiunii ei trebuie însă nu numai să boxeze. Trebuie să se îndrăgostească, să se certe, să muncească, să învețe... Cu alte cuvinte, sînt puși să se comporte în condițiile cele mai firești ale vieții cotidiene.

Pornind în căutarea interpreților, regizorul filmului avea deci în vedere sau doi actori care, pe lîngă o bună pregătire profesională să fie și bine dezvoltăți fizicește sau doi pugiliști care, în lipsa experienței actricești, să aibă măcar unele calități scenice. După obișnuitul concurs cu probe interminabile, pentru cele două roluri a fost aleși cunoscutul actor Ivan Pereverzev (recentul interpret al lui Baluev din ecranizarea după romanul lui V. Kojevnikov „Vi-l prezint pe Baluev”) și Anatoli Stepanov, unul dintre campionii U.R.S.S. la box. Spre satisfacția tuturor, alegerea s-a dovedit inspirată. Din prima și pînă în ultima zi a turnării cei doi interpreți au realizat o colaborare dintre cele mai fructuoase, astfel încît, pe ecran, nici chiar cei mai competenți cunoscători nu-și pot da seama care dintre cei doi e actor și care boxer profesionist.

Autorii filmului „Repriza a treia” au avut de rezolvat probleme și mai dificile. Căci aici nu mai era vorba despre un singur erou, ci de o în-

treagă echipă de fotbal. După cum se știe, (filmul a rulat nu de mult și la noi) acțiunea se înnoadă în jurul unui meci desfășurat într-un oraș sovietic ocupat de hitleriști. Fotbaliștilor sovietici li se ordonă să se lase bătuți de echipa germană „Legiunea Condor”, în caz contrar fiind amenințați cu moartea. Fotbaliștii patrioți preferă moartea în locul unei supuneri servile și a dezonoarei sportive.

Actorii care au fost distribuiți în rolurile fotbaliștilor au demonstrat un puternic spirit de abnegație. S-au antrenat zi de zi, fără a-și cruța forțele, în timpul liber, pe ploaie și pe o arșiță de 40°. Datorită acestui antrenament asiduu, actorul Ghennadi Iuhin, care juca rolul de portar al echipei sovietice, a învățat să apere cu asemenea îndrăjire și să facă salturi atît de îndrăznețe spre a bloca mingea încît după turnare a fost urgent cooptat într-o echipă de fotbal.

În noua producție a studiourilor sovietice, „Antrenorul medaliilor de argint”, eroina este gimnastă. Actrița Alla Evdokimova, căreia i s-a încredințat rolul, nu avea decît noțiuni elementare de gimnastică. De aceea s-a antrenat mai multă vreme sub directa îndrumare a faimoaselor campioane Larisa Latinina și Polina Astahova, dovedind excepționale aptitudini pentru acest sport, pe care e hotărîtă să-l practice în continuare.

G. K.

Nonna Mordiuikova:

Cum am devenit actriță

Din copilărie nu-mi amintesc decît întinderea fără margini a stepei, soarele arzător pe un cer adînc și cîntecul, emoționantele cîntece cu ritm domol pe care le îngina mama.

Apoi a venit războiul. Mama m-a luat cu ea într-un detașament de partizani. Tata nu s-a mai întors de pe front. După război ne-am înapoiat în sat, unde mama a fost aleasă președintă de colhoz. În fiecare dimineață munceam pe cîmp, apoi mergeam la școală iar seara cîntam în corul clubului. De atunci am început să doresc să devin actriță: mă și vedeam în roluri de femei frumoase, arborînd toalete luxoase din catifea și brocart și trăind pasiuni pu-ternice...

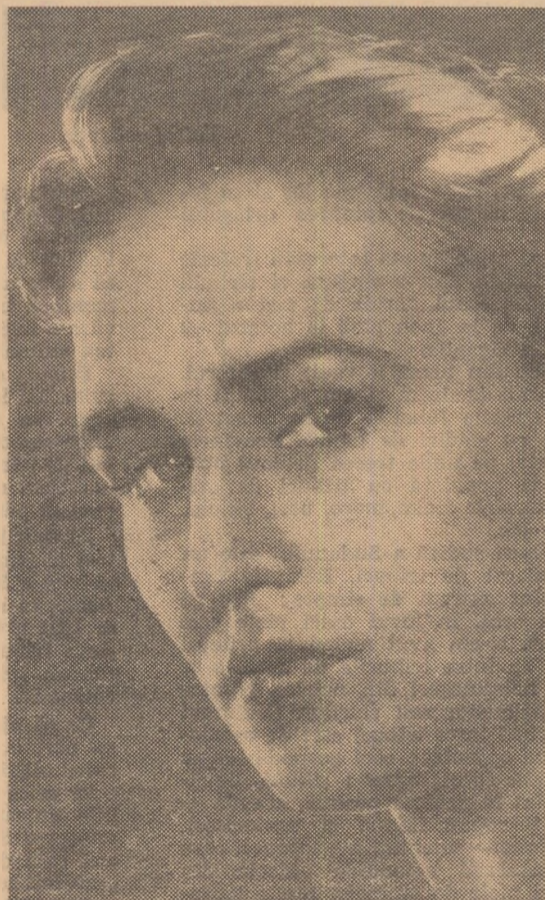
Lucrurile s-au desfășurat, însă, cu totul altfel. M-am înscris la Institutul unional de cinematografie și din primul an mi s-a încredințat... rolul unei colhoznice, al unei geologe, al unei vînzătoare sau al unei văduve inconsolabile.

De aceea, cînd intram în sala garderobei nu mă mai uitam spre locul unde se etalau toaletele elegante de epocă, ci îmbrăcam salopete, bluze de lucru, scurte vătuite și încălțam cizme.

O dată cu absolvirea Institutului am jucat și primul rol pe ecran: Uliana Gromova în „Tînăra gardă”, filmul

lui S. Gherasimov. În cursul turnării am re-trăit cu maximă intensitate toată tragedia războiului. Am căutat să exprim universul sufletesc al acestei fețe sovietice, mîndria,

De atunci am interpretat multe roluri — în filmele „Rude străine”, „O poveste obișnuită”, „Înălțimi”, „Neamul Jurbinilor” ș.a. Și am înțeles un lucru esențial: că vo-

demnitatea, hotărîrea, dragostea ei pentru poezie, tăria ei morală, care n-au părăsit-o pînă la moarte.

A trecut multă vreme de la acest debut.

cația mea este să ex-prim chipul femeii sovietice de astăzi. Lucru care este și țelul suprem al activității mele în cinematografie.

IN JURUL LUMII

Patagonia – un ținut cu mare viitor

După ce a sfișiat vâlul alburii care plutea peste Santiago avionul nostru a început să zboare între două șiruri de crește muntoase care se iviseră dintre nori ca un pîlc de corăbii între niște promontorii stîncose. Ne îndreptam spre sud și sub noi se desfășura panorama unică a unei țări neobișnuite, care se întinde ca o fișie îngustă de-a lungul țărmului sud-american. De o parte se căscau abisurile Oceanului Pacific, de cealaltă pereții abrupti ai unui uriaș lanț muntos.

Ne îndreptam spre niște ținuturi învăluite în legendă. Sub aripa avionului se întindeau pampasul pustiu, insulițe acoperite cu păduri; în sfîrșit am zărit panglica albastră a strîmtorii Magellan. Am aterizat în peninsula Brunswick, lângă orașul Punta Arenas, la peste două mii de kilometri de Santiago.

Punta Arenas este în același timp port și centru comercial, industrial și administrativ al provinciei Magallanes. Oamenii curajoși au creat condiții de viață pe acest pămînt aspru, atins de răsufarea de gheață a Antarcticii. De la hotelul „Capul Horn” se poate vedea un scuar înecat în verdeață. În mijlocul scuarului se află o statuie înaltă de bronz a lui Magellan. Săvîrșind în 1520 cea dintîi călătorie în jurul pămîntului, navigatorul portughez a descoperit strîmtoarea care desparte continentul sud-american de o puzderie de arhipelaguri aflate între ea și Antarctica.

Printre copacii care înconjoară monumentul am zărit niște mesteceni pitici și chiar ciorchini roșii de scoruși de munte. Pe soclul monumentului se află figurile de bronz a doi indieni șezînd. Se pare că e tot ce a mai rămas din triburile indiene care au populat cîndva Patagonia și insulele învecinate. Colonizatorii au exterminat aproape în întregime populația băștină.

În Țara de Foc, pe care voiam s-o vizităm, bîntuiau vînturi puternice și avioanele nu plecau într-acolo. De două ori ne-am dus zadarnic la aeroport. Abia a treia oară avionul și-a putut lua zborul deasupra strîmtorii.

Popas în Țara de Foc

Și iată-ne zburînd deasupra Țării de Foc: o întindere deluroasă acoperită cu mușchi și arbuști cu ghimpi. Magellan a dat insulei acest nume ciudat pentru că în timp ce se apropia de ea a zărit foarte multe focuri. S-au emis mai multe ipoteze în legătură cu această împrejurare: unii susțin că ar fi fost focurile făcute de indieni, alții afirmă că spaniolii au văzut aprinzîndu-se spontan mormane de cărbuni și, în sfîrșit, o altă categorie socotește că ardeau gazele care țîșneau din pămînt.

Și astăzi ard, în insulă, cu vîlvătaii, focuri puternice. Sînt torțele aprinse la capetele unor conducte subțiri; din loc în loc țîșnesc însă direct din pămînt flăcări puternice, cum ard gazele la exploatarea petrolifere.

Señor Ernán Briseno, directorul construcțiilor întreprinderii petrolifere de

stat chiliene din provincia Magallanes, un bărbat de vîrstă mijlocie, energic, care-și cunoaște bine meseria, ne-a relatat la Punta-Arenas:

— În 1950, cînd a luat ființă, întreprinderea de stat a dat o sută de mii de metri cubi de petrol. Anul trecut extracția de petrol a trecut de două milioane. Întreprinderea acoperă aproape 70 la sută din necesitățile de combustibil ale țării. În momentul de față se desfășoară ample lucrări de foraj nu numai în regiunile din preajma strîmtorii ci și pe versantele Cordilierilor. În Țara de Foc există o rafinărie mică; în general prelucrarea petrolului se face de către o întreprindere de stat de lângă Valparaíso. Acum se construiește o nouă rafinărie în orașul Concepcion. Pentru moment, însă, produsele petrolifere mai sînt desfăcute cumpărătorilor nu numai de întreprinderea de stat ci și de două firme străine: „ESSO” și „Shell”.

La invitația conducerii întreprinderii petrolifere de stat am vizitat exploatarea petrolifere din Țara de Foc. În așezarea Sombrero (numele îi vine de la un munte din apropiere care seamănă cu o pălărie) am putut vedea mai multe construcții: o centrală electrică și instalații de compresoare.

În timp ce ne îndreptam spre Julien ne-am putut convinge că acest pămînt cu climă aspră, care din avion pare pustiu, e destul de locuit. De-a lungul șoselei păștea oi cu lînă deasă și defilau fără să ne dea atenție rațe și găște sălbatice. Prin apropiere treceau în goană perechi de lame grațioase, iar de trei ori în cursul călătoriei am văzut vulpi cenușii.

Ni s-a spus că locuitorii Țării de Foc depun mari eforturi pentru dezvoltarea creșterii oilor. În condițiile aspre de acolo ei seamănă special iarbă spre a opri procesul de eroziune a solului. Iar pentru stîrpirea iepurilor care se înmulțesc rapid și strică culturile au prăsit vulpi. E adevărat că în anii din urmă vulpile au distrus aproape în întregime iepurii, în schimb s-au înmulțit ele atît de mult încît sînt acum o serioasă primejdie pentru miei.

La stația de compresoare din Julien am făcut cunoștință cu directorul ei, tînărul inginer Munillio și cu tehnicianul de serviciu Arturo Velasquez. Ei mi-au arătat că procesul de producție al întreprinderii de stat este condus de specialiști chilieni, pregătiți în institute de învățămînt din țară.

— Sînt un adept fervent al conducerii de către stat a economiei — mi-a spus Velasquez. Bogățiile noastre nu trebuie să fie stăpînite de străini. Experiența întreprinderii noastre este semnificativă. Nu

numai că economisim deize, că dăm de lucru șomerilor și trezim la viață pămînturi pustii, dar și consolidăm independența țării.”

Señor Munillio a arătat că muncitorii, tehnicienii și inginerii din întreprinderea pe care o conduce muncesc cu multă tragere de inimă. Sînt însuflețiți de ideea că fac un serviciu întregii țări. Mulți entuziaști care au început să lucreze ca muncitori sînt acum buni specialiști în petrol. După părerea lui Munillio, naționalizarea resurselor naturale, indiferent de dificultățile vremelnice pe care le-ar ridica, va aduce în ultimă instanță mari avantaje țării.

În strîmtoarea Magellan

Către seară am pornit cu un mic vas prin strîmtoarea Magellan spre cel mai îngust loc al strîmtorii. Bătea un vînt rece și ploua mărunț. Dar ospitalierii marinari ne-au instalat într-o încăpăre de pe puntea de jos și ne-au servit cu „onse”, tradiționalul ceai chiliian, povestindu-ne multe lucruri interesante.

Apa se avîntă prin strîmtoare vijelios. De două ori în 24 de ore curentul își

schimbă direcția, căci acolo se întîlnesc apele calde și reci a două oceane: Pacific și Atlantic. În timpul fluxului nivelul apei crește cu doisprezece-treisprezece metri. Și în timp ce priveam valurile agitate ne spuneam că va veni o vreme cînd poporul va îmblîzi și aici forțele elementare ale naturii, silindu-le să pună în mișcare turbine gigantice.

Deocamdată, însă, fluxul vijelios dă multă bătaie de cap marinarilor. Curentul atinge o viteză de douăzeci de kilometri pe oră iar vîntul bate cu 50-100 kilometri pe oră. Șenalul navigabil al strîmtorii este foarte îngust, încît e foarte ușor să suferi o avarie ori să te împotmolești în zonele de mică adîncime. În timpul refluxului, într-un asemenea loc din preajma așezării Pocicion am văzut scheletul ruginit al unui vapor cu roți imense. Sînt 53 de ani de cînd această navă americană, cîndva frumoasă și confortabilă, și-a încheiat acolo existența. În portul San Gregorio și în alte locuri aflate de-a lungul coastei există multe asemenea „monumente” ridicate naturii dezlănțuite.

Am mers apoi de-a lungul țărmului pînă la capul Dangeness, unde de pe far se deschide o frumoasă priveliște spre Oceanul Atlantic. Și acolo, în preajma farului, chiar lângă hotarul cu un teritoriu ce aparține Argentinei se află o sondă petroliferă, filfiie în bătaia vîntului vîlvătaie unei făclii.

Aspra Patagonie este un pămînt cu bogății nedescoperite încă, un ținut cu oameni curajoși, un ținut chiliian cu mare viitor.

V. Borovski

Peisaj sudanez

Juba, paradisul vînătorilor

Am fost la Juba în aprilie. Acest orașel din sudul Sudanului este capitala provinciei Ecuatoria și un cunoscut centru de vînătoare în întreaga lume. Singurul hotel din Juba este tot anul tixit de vînători veniți din toate țările. Cei care vin și pleacă cu avionul din Juba au voie să ia cîteva zeci de kilograme de bagaj în plus față de norma obișnuită. Un stimulent, desigur, pentru vînătorii care vin cu arme și pleacă cu trofee bogate.

Spre deosebire de restul Sudanului, alcătuit din pustii și savană, întinsa regiune din preajma orașului Juba, prielnică pentru vînat, este acoperită de păduri care se întind pînă la hotarele cu Uganda, Congo și alte țări.

La Juba exista din vremi străvechi cultul vînătorii. De altfel sînt și condiții ideale pentru animalele sălbatice: păduri dese cu multe porțiuni mlăștinoase, șuvițe subțiri de apă care în perioadele secetoase seacă lăsînd ca a-mintire numai albia netedă. Și deși acolo, în sud, nu există habuba, trombe de nisip, aproape nimeni nu se ocupă cu agricultura sau creșterea animalelor. La Juba se vinează.

Chiar și băiețandrii din Juba, cum întîlnesc pe stradă un străin îi oferă crocodilii împăiați, celebrii crocodili de Nil, pe care-i duc în brațe ca pe niște bucăți de lemn. Și numaidecît urmează invitația:

— Veniți să vă arătăm crocodili vii!
— Vreți să cumpărați fildes? Vă aduc îndată...

— Avem capete de girafă iar vecinii noștri au struți împăiați.

În ziua sosirii mele un vînător tocmai ucisese un bivol. Gonașii africani îl tîrîseră apoi cu greu din junglă și-l așezaseră pe platforma unui autocamion după care-l aduseseră la hotel. Toți locatarii acestuia, vînători pasio-

nați, ieșiseră din camerele lor și se fotografiau călare pe spinarea uriașului doborît.

Dar pe mine nu mă interesau trofee de vînătoare. Într-o singură zi trebuia să străbat toată partea de sud a Sudanului, de la Juba pînă la hotarul cu Congo și Uganda.

În cele din urmă a venit și șoferul. Am pornit la drum și am străbătut în goană străzile Jubei — un mare sat de pădure cu clădiri de piatră. Provincia Ecuatoria, pe unde trecea drumul nostru, este populată cu triburi de origine nearabă: dinka, moro, bari, șilluki, azande etc.

Regiunea sudică a Sudanului este un conglomerat de triburi. Relațiile funciare sînt extrem de simple: „Tot ce văd cu ochii în jurul casei mele este al meu”. N-am avut niciodată prilejul să aud ca între triburile de acolo s-ar fi ivit neînțelegeri din pricina pămîntului, pădurilor sau riurilor. Schimbul de mărfuri între triburi este de asemenea bine organizat, căci gospodăriile au „o strictă specializare”: șilluki, bunăoară, sînt în general pescari, azande — foarte pricepuți fierari și agricultori, marindarii — talenți meșteșugari care confecționează splendide obiecte din iarbă și piele de animale. Multe naționalități și-au căpătat numele de la „profesia” caracteristică: bakkara înseamnă „păstori de vaci”, kababiș — „păstori de capre” etc.

Membrii tribului dinka sînt crescători de animale. Pădurile din impre-

jurimi care adăpostesc elefanți, crocodilii, hipopotami și leopardi i-au determinat să fie prudenți și întreprinzători. Pentru ca oaspeții nepoftiți din pădure să nu le mănînce vacile, caprele și oile, membrii tribului dinka construiesc adevărate fortărețe în care-și ascund noaptea animalele de pe lângă casă.

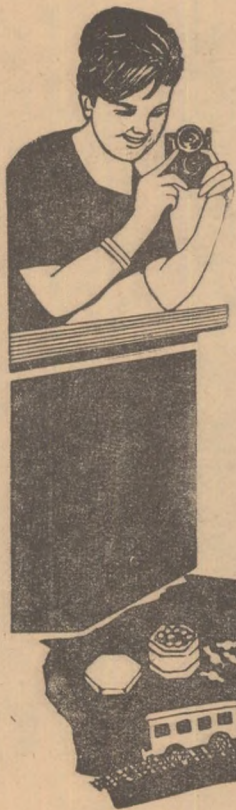
Femeia este adevărata stăpînă a ogorului. Ea îl ară, îl însămîntează, îl prășește. În jurul casei, pe acoperșurile unor șoproane sînt întinși la uscat știu-leși de porumb. Pe alocuri se pot vedea hambare mici cît un stup de albine în care se păstrează orez.

„Locurile pe unde am trecut au intrat în istoria mișcării de eliberare națională a Sudanului și a întregii Africi. Acolo, în sud, s-a născut Ali Latif care în 1921 a organizat așa-numita Asociație a triburilor sudaneze din sud, ce a condus mișcarea împotriva dominației coloniale.

Ca să ajungi la Juba trebuie să obții un permis special. Căci orașul e agitat: colonialiștii nu pierd vremea și caută prin orice mijloace să zdruncine temelile tînărului stat independent. Recent guvernul Sudanului a expulzat din țară trei sute de misionari care, sub masca „salvării sufletelor”, se dedaseră la provocări și incitări.

„Dar iată-ne ajunși la hotarul cu Republica Congo. Treceam o barieră și ne aflăm pe teritoriul țării vecine.

N. Hohlov

Părinți!

Un dar frumos pentru copii puteți alege chiar acum la magazinele cooperativelor de consum

STOFE
de CALITATE

I.I.S. LIBERTATEA

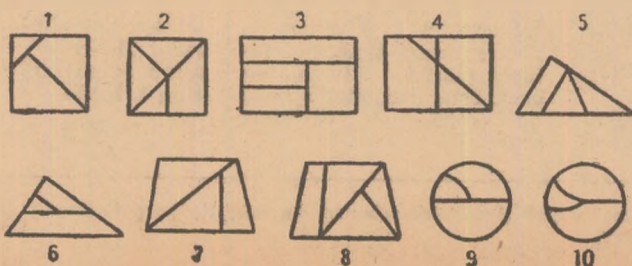
BOGAT SI VARIAT SORTIMENT
DE DESENE SI CULORI

SIBIU

PRODUS
COLOROM

GALLUS
VOPSESTE ORICE TESĂTURI
MĂTASE • BUMBAC • LINĂ
ROCHII • HAINE • BLUZE

Soluția experienței din pag. 6-7

UN CADOU... O BUCURIE

Oferiți copiilor dumneavoastră daruri utile și plăcute:

**Jucării, confecții,
încălțăminte și dulciuri**

Cooperativa IGIENA

Sediul central : București
Str. Băcani nr. 1
telefon 15.91.02

Execută prin unitățile sale din întreg cuprinsul orașului București, cu personal de înaltă calificare profesională :

- Coafuri moderne pentru femei
- Cosmetică
- Vopsitul părului în toate nuanțele
- Ondulațiuni permanente naturale reci și în ulei
- Manicure
- Pedicure
- Șampon
- Freccii
- Masaje faciale
- Spălatul capului
- Tunsori moderne pentru bărbați

Saloane speciale de frizerie și coafură

Părinți!

Cu ocazia zilei

de 1 Iunie

oferiți în dar copiilor cărți.

Colecțiile: „Traista cu povești“ „Să știm“ „Mîini îndemnatice“ „Știința învinge“ „Biblioteca școlarului“

cuprind lucrări din cele mai instructive pentru copii și tineret.

Cărți pentru toate vîrstele găsiți de vînzare la librăriile și magazinele cooperativelor de consum

REȚINEȚI:

Cartea, un dar prețios pentru copiii dv.

Orașul de sub apă

În Marea Roșie a dăinuit cîțva timp un foarte original orașel... subacvatic „construit” de celebrul oceanograf francez Jacques-Yves Cousteau și de soția sa Simone, cunoscuți publicului nostru din filmul „În lumea tăcerii”. Orașelul a fost vizitat de echipajul navei științifice sovietice „Konstantin Boldirev”. În rîndurile de mai jos conducătorul expediției, savantul Boris Soloviov, face o captivantă relatare a acestei vizite.

Jacques-Yves Cousteau plănuise de mult o experiență care să-l ajute să verifice cît timp poate trăi omul sub apă. Pînă la urmă a putut s-o realizeze. În acest scop a creat pe fundul Mării Roșii un orașel subacvatic, alcătuit din două căsuțe. Pe cea dintîi a așezat-o la o adîncime de 11 metri, pe cea de a doua la 25 de metri. Casele erau din oțel. Întrucît presiunea la cele două adîncimi era diferită, casele aveau și ele forme corespunzătoare. Prima avea la mijloc un fel de podium de la care porneau patru camere și un vestibul. Într-o cameră era instalat laboratorul științific, în a doua biroul savantului, în a treia gospodăria iar în a patra, care avea un mare luminator pentru observații științifice, un televizor cu trei ecrane: pentru legătura cu casa de la 25 de metri, cu nava-bază și pentru urmărirea lumii submarine.

A doua casă avea altă formă. Presiunea apei la adîncimea de 25 de metri are două atmosfere și jumătate, de aceea construcția a fost concepută ca un cilindru. Casa nu avea decît o cameră în care locuiau doi cercetători. Ei se simțeau foarte bine și comunicau telefonic rezultatele observațiilor făcute.

Cînd nava „Konstantin Boldirev” a ancorat în regiunea respectivă, în fața noastră s-a deschis o priveliște neobișnuită. De la nava-bază pornea un pod. De-a lungul lui se întindeau cabluri electrice și furtunuri care coborau spre casele de sub apă. Ceva mai încolo se aflau vasul „Calypso” și batiscaful „Denise”, care poate cobori pînă la o adîncime de 300 de metri. Căpitanul și boțmanul de pe „Calypso” ne-au salutat amical și ne-au amintit că soții Cousteau ne așteptau... pe fundul mării. Dar cum să ajungem acolo? Foarte simplu: echipamentul special — masca, labele de rață, tuburile de oxigen — ne așteptau și ele.

Și iată-mă coborînd spre orașul subacvatic însoțit de boțmanul Maurice. În Marea Roșie sînt mulți rechini, dintre care unii atacă omul. De aceea Maurice avea la briu un cuțit de care nu se despărțea niciodată. Din ferice n-a avut nevoie să-l folosească. De altfel, scufundat în minunata împărăție de sub apă, am uitat cu totul de primejdie...

După cincisprezece minute, strecurîndu-ne printre corali am ajuns lîngă casă. Primul lucru care mi-a sărit în ochi a fost uriașul luminator din peretele camerei-salon. Jacques-Yves și Simone Cousteau erau înăuntru. Văzîndu-ne, ne-au făcut semne prietenoși cu mîna. Maurice mi-a atras atenția asupra scării pe care trebuia să urcăm în casă.

Credeam că mai întîi am să intru într-o cameră plină de apă și numai după evacuarea acesteia am să pătrund în clădirea propriu-zisă. Dar lucrurile s-au petrecut cu totul altfel. Am urcat trei trepte și mi-am simțit capul la suprafața apei iar după un pas m-am trezit într-un vestibul mare în care, ca în orice vestibul de pe pămînt, era un cuier. Numai că în loc de paltoane, umbrele și pălării atîrnau labe de rață, măști, tuburi de oxigen.

În vestibul ne-a întîmpinat stîpina casei de sub apă, Simone Cousteau. Strîngîndu-ne mîna ne-a invitat în salon, unde ne așteptau Jacques-Yves și o întregă societate — colectivul laboratorului.

Jacques-Yves Cousteau mi-a prezentat pe colaboratorii săi. Doi dintre ei trăiseră o lună încheiată în casa de la 25 metri adîncime și se

pregăteau tocmai să iasă la suprafață. Arătau foarte bine.

Apoi Jacques-Yves m-a invitat lîngă luminator. Dincolo de fereastră un inotător subacvatic înarmat cu un borcan de sticlă hrănea peștii care, simțindu-se foarte bine cu oamenii, îl înconjurau în mare număr. Peștii se obișnuiseră atît de mult cu felul acesta de a-i hrăni, încît se adunau la ore fixe, ca la cantină...

Apoi am vizitat laboratorul. Prima prelucrare a materialului științific cules se făcea chiar acolo, pe fundul mării. Discuția ne-a fost întreruptă de doamna Cousteau care ne-a invitat la masă. Masa era încărcată cu de toate, exact ca pe pămînt. Ridicînd paharele cu whisky am urât mult succes acestei uimitoare expediții pe fundul mării.

Boris Soloviov

La Riga are loc prima expoziție republicană de instrumente cu coarde realizate de maeștrii luteri ai Letoniei sovietice. Mult interes au trezit două viori expuse de A. Zviedris cu autografe ale unor celebri violoniști și cîntăreți — Fiodor Șaliapin, Ima Sumac, Toti Dal Monte, David Oistrach, Jacques Thibaud, Iehudi Menuhin, Tito Schipa, Igor Bezrodni, Leonid Kogan și alții.

Poate că unii s-or fi întrebind ce s-a întîmplat cu cîinii care au zburat acum cîțiva ani în Cosmos. Ne amintim cu toții de știrile publicate în primăvara lui 1961 care anunțau că micuța „Cernușka” a suportat foarte bine zborul în jurul pămîntului, după cum, probabil, n-am uitat-o nici pe căteușa „Malișka” care a zburat în două rînduri la bordul unor rachete geofizice.

Spre a satisface curiozitatea celor ce doresc să cunoască soarta micuțelor patrupede putem să arătăm că amîndouă sînt pensionare ale bătrînei grădini zoologice din Moscova, unde li s-a pus la dispoziție o volieră spațioasă și se bucură de atenția generală. În jurul lor se află în perma-

nență o droaie de copii; dar și vizitatorii maturi ai parcului zoologic le privesc cu interes și admirație.

Pensionarele pozează cu dezinvoltură în fața aparatelor de fotografiat. Iar cînd uneia dintre ele, „Cernuș-

„PENSIONARE” CELEBRE

kăi”, de pildă, i se spune: „Arată cum ai zburat”, ea se ridică pe labele dinapoi și rămîne așa neclintită, privind calm și cu luare aminte în jur.

Obișnuite cu regulile de comportare în Cosmos, „Malișka” și „Cernuș-

ka” le aplică și în grădina zoologică. Căteușele s-au obișnuit atît de mult cu vecinii lor: o vulpe și un lup mare roșcat încît nu le mai acordă nici o atenție.

„Conduita” celor două cosmonaute este foarte apreciată de lucrătorii parcului, care au numai cuvinte de laudă despre ele.

De altfel tot în grădina zoologică din Moscova locuiește și celebra „Zviozdocika”. Dat fiind, însă, că a fost repartizată într-o secție ai căror „colaboratori” fac muncă de teren, ea se află tot timpul în turneu: vizitează școli, grădinițe etc...

G. B.

Moda și vîrsta copilăriei

Moda pentru copii preocupă o întregă armată de specialiști: pictori și creatori de modele, croitori și chimiști.

Dar înșiruirea ar fi incompletă fără figura medicului, personaj principal în procesul de realizare a îmbrăcămînții pentru copii. Alianța dintre apărătorii sănătății copiilor și maeștrii costumelor este trainică și definitivă. Noile țesături nu intră în producția de masă pînă nu trec prin laboratoarele tehnologilor și medicilor unde sînt supuse unui control minuțios: se verifică gradul de higroscopicitate (trupul copiilor trebuie să respire în voie), proprietățile tehnice și igienice. Pe baza cerințelor igienei, medicii și creatorii de modele sovietici stabilesc gradul maxim de comoditate al îmbrăcămînții, necesar pentru absoluta libertate a mișcărilor.

Realizînd îmbrăcămîntea pentru copii artiștii se străduiesc să găsească forme și modele care să corespundă într-un totu caracterului și dezvoltării fizice a micuților, imbinînd armonios exigențele estetice și igienice cu acelea ale gustului modern și comodității. Structura corpului copiilor, marea lor mobilitate parlicularitățile fizice — toate intră în atenția modele-

Artiștii aleg pentru copii culori vesele, materiale frumoase și rezistente, creează forme și siluete cît mai comode. Într-adevăr, ochiul se desfată vîzînd pe copii o îmbrăcămîntă în culori deschise, proaspete, calme, care se potrivesc atît de bine cu pielea fragedă și cu ochii lor vioi.

Pe bună dreptate, specialiștii sovietici socotesc îmbrăcămîntea ca pe un punct de pornire în educația estetică a copiilor, în trezirea sentimentului frumosului. În sprijinul artiștilor vin și medicii: tonurile deschise au o influență binefăcătoare asupra bună-mii dispoziții a copiilor, asupra psihicului lor.

Îmbrăcămîntea modernă pentru copii nu este o copie șervilă a modelului adulților. Modelierii sovietici folosesc doar anumite detalii la modă: gulere, gârnițuri, forma mînceii. Specialiștii în îmbrăcămîntea pentru copii prefe-

Complet de primăvară pentru fetițe

Pe banca acuzării — un pictor

Completul de judecată a intrat în scenă. Președinte — cunoscutul caricaturist Boris Efimov. După el a sesorii, apărarea, victimele. Însoțit de un milițian a intrat apoi și acuzatul, popularul pictor grafician L. Ighin.

Procurorul principal, artistul R. Pliatt, a luat cel dintîi cuvîntul. Rechizitoriul a fost aspru.

— Acuzatul atacă fețele oamenilor! Trebuie să fim necruțători!

Apărarea, reprezentată de Z. Papernii, a fost de acord cu punctele principale ale rechizitoriului, dar a încercat totuși să-și facă datoria. Victimele — bineînțeles doar o mică parte, căci toate n-ar fi încăput în sală — au trecut, ciudat, de partea apărării și au cerut să se facă dreptate acuzatului.

După care juriul s-a retras pentru deliberare iar publicul s-a dus în foaier să vadă corpurile delictelor. În foaier erau expuse sute de caricaturi, pline de vervă, făcute unor cunoscuți actori, scriitori, compozitori. Apoi curtea și-a reluat locul pe scenă și R. Pliatt a anunțat: Ighin a fost achitat.

„Procesul nu este imaginat. El a avut realmente loc — la clubul ziarului „Izvestia”, într-o amuzantă seară consacrată pictorului grafician L. Ighin.

A. I.

Poșta redacției

V. JITARU, Lemoriu-Dej: Vă mulțumim pentru aprecierile și sugestiile transmise.

IOACHIM POPOVICI — Preventoriul Capilnaș, regiunea Banat: Deocamdată n-au apărut decît primele două numere ale revistei „Orizont”.

SIMION DUMITRIU — șantierul I.C.F. Iablașița, regiunea Banat, LUCIA DIACONU, Horezu: Entuziasmul dv. este de-a dreptul contaminant dar versurile sînt încă stîngace.

ROMULUS V. B. — Arad: Versurile dv. ar trebui adresate unei reviste pentru copii.

PIONIERII clasei a VI-a, com. Cornățel, regiunea Argeș: Vi se va trimite răspuns prin poștă.

L. COSTENCO — Orșova: Ne pare rău dar problema nu ține de specificul revistei noastre.

CONST. VACULIN — Comănești, NICOLAE VASILESCU, com. Ostroveni, regiunea Oltenia: Deocamdată, romanul lui Alexei Iugov „Familia Șatrov” se află în curs de tipărire în U.R.S.S. În presa sovietică au fost publicate cîteva fragmente ale acestui roman, din care a fost ales și textul la care vă referiți.

VASILE M. RIZESCU — Tîrgoviște: 1) Încercați să obțineți numerele care vă interesează de la Oficiul special de expediție a presii din cadrul P.T.T.R.-regional Floiești. 2) Din păcate nu știm decît numele fetei care a apărut pe coperta numărului 15/1964 al revistei noastre.

MIHAI DOBRIN — Roșia: Vă comunicăm adresa cerută: Liuda Șaposhnikova, gorod Penza, ulița Musorgskovo, dom 3 kv. 3.